

Lovforslag nr. L 275. Fremsat den 23. maj 1997 af justitsministeren (Frank Jensen)

Forslag

til

Lov om Domstolsstyrelsen

§ 1. Justitsministeren opretter en domstolsstyrelse, som skal varetage domstolenes bevillingsmæssige og administrative forhold.

§ 2. Domstolsstyrelsen er en selvstændig statsinstitution, der ledes af en bestyrelse og en direktør.

Stk. 2. Justitsministeren har ingen instruktionsbeføjelse over for Domstolsstyrelsen, og Domstolsstyrelsens afgørelser kan ikke påklages til ministeren.

§ 3. Bestyrelsen er Domstolsstyrelsens øverste ledelse og har det overordnede ansvar for Domstolsstyrelsens virksomhed.

Stk. 2. Bestyrelsen skal sørge for en forsvarlig og hensigtsmæssig drift af domstolene og skal tage de fornødne initiativer til sikring heraf.

Stk. 3. Bestyrelsen træffer beslutning i alle spørgsmål, som er af væsentlig betydning, herunder om:

- 1) Domstolsstyrelsens budgetforslag for kommende finansår. Forslaget fremsættes over for justitsministeren.
- 2) Den overordnede fordeling af bevillingerne inden for de rammer, der er fastsat på finansloven.

Stk. 4. Bestyrelsen fastsætter de generelle retningslinier for Domstolsstyrelsens virksomhed og godkender Domstolsstyrelsens arbejdsprogrammer.

§ 4. Bestyrelsen består af en højesteretsdommer, to landsdommere, to byretsdommere, en repræsentant for det øvrige juridiske personale ved domstolene, to repræsentanter for det administrative personale ved domstolene, en ad-

vokat og to medlemmer med særlig ledelsesmæssig og samfundsmæssig indsigt.

Stk. 2. Justitsministeren beskikker samtlige medlemmer af bestyrelsen. Højesteretsdommeren beskikkes efter indstilling fra Højesteret. De to landsdommere beskikkes efter indstilling fra henholdsvis Østre Landsret og Vestre Landsret. Advokaten beskikkes efter indstilling fra Advokatrådet. De to medlemmer med særlig ledelsesmæssig og samfundsmæssig indsigt beskikkes efter indstilling fra henholdsvis Landsarbejdsrådet og Rektorkollegiet.

Stk. 3. Justitsministeren fastlægger efter forhandling med henholdsvis Den Danske Dommerforening, Dommerfuldmægtigforeningen samt Politiets og Domstolenes Tjenestemandsforening og HK-Landsklubben Dommerkontorerne fremgangsmåden ved indstilling af de to byretsdommere, repræsentanten for det øvrige juridiske personale og de to repræsentanter for det administrative personale ved domstolene.

Stk. 4. Medlemmer af Folketinget, amtsråd og kommunalbestyrelser kan ikke være medlemmer af bestyrelsen.

Stk. 5. Lov om ligestilling mellem mænd og kvinder ved besættelse af visse bestyrelsesposter i den statslige forvaltning gælder ikke ved indstilling af medlemmer til Domstolsstyrelsens bestyrelse.

Stk. 6. Medlemmerne beskikkes for 4 år. Genbeskikkelse kan finde sted.

Stk. 7. Der beskikkes en suppleant for hvert af bestyrelsens medlemmer. Stk. 2 – 6 finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 8. Bestyrelsen vælger selv sin formand.

Stk. 9. Domstolsstyrelsens direktør deltager

i bestyrelsens møder, medmindre bestyrelsen undtagelsesvis træffer anden bestemmelse.

§ 5. Domstolsstyrelsens daglige ledelse varetages af en direktør, der skal følge de anvisninger og retningslinier, som er givet af bestyrelsen.

Stk. 2. Bestyrelsen ansætter og afskediger direktøren.

Stk. 3. Direktøren udarbejder oplæg til budgetforslag for kommende finansår samt oplæg til den overordnede fordeling af bevillingerne inden for de rammer, der er fastsat på finansloven.

§ 6. Et bestyrelsesmedlem skal udtræde, når betingelserne for medlemmets beskikkelse bortfalder.

Stk. 2. Et bestyrelsesmedlem skal udtræde ved udgangen af den måned, hvori den pågældende fylder 70 år.

Stk. 3. Såfremt et bestyrelsesmedlem gør sig skyldig i grov forsømmelse i udøvelsen af bestyrelseshvervet eller handler på en måde, der i betydelig grad svækker tilliden til, at medlemmet vil udføre bestyrelseshvervet på betryggende vis, kan justitsministeren eller bestyrelsen indbringe spørgsmålet om afsættelse af bestyrelsesmedlemmet for Den Særlige Klageret. Det samme gælder, hvis justitsministeren eller

bestyrelsen skønner, at et bestyrelsesmedlem bør afsættes på grund af svigtende helbred.

§ 7. Bestyrelsen fastsætter selv sin forretningsorden.

Stk. 2. Bestyrelsen kan endvidere fastsætte en vedtægt for Domstolsstyrelsen.

§ 8. Ombudsmandens virksomhed omfatter ikke den virksomhed, som udøves af Domstolsstyrelsen.

§ 9. Domstolsstyrelsen afgiver hvert år en årsberetning.

§ 10. Loven træder i kraft den Medlemmerne af bestyrelsen kan dog beskikkes med virkning fra 6 måneder før lovens ikrafttræden.

Stk. 2. Ved den første beskikkelse af medlemmer til bestyrelsen beskikkes den ene landsdommer, den ene byretsdommer, repræsentanten for det øvrige juridiske personale ved domstolene, den ene repræsentant for det administrative personale ved domstolene og det ene medlem med særlig ledelsesmæssig og samfundsmæssig indsigt for en periode på to år.

§ 11. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men kan ved kongelig anordning sættes i kraft for disse landsdele.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Indholdsfortegnelse

	Side
1. Indledning	5750
2. Den nuværende domstolsadministration	5750
3. Valg af administrationsmodel	5752
3.1. Debatten om domstolenes administration	5752
3.2. Domstolsudvalgets overvejelser	5752
3.3. Regeringens overvejelser	5753
4. Domstolenes og Domstolsstyrelsens ressortmæssige placering	5754
4.1. Debatten om den ressortmæssige placering af domstolene	5754
4.2. Domstolsudvalgets overvejelser	5754
4.3. Regeringens overvejelser	5754
5. Domstolsstyrelsens opbygning	5756
5.1. Domstolsudvalgets overvejelser	5756
5.2. Regeringens overvejelser	5756
6. Justitsministerens opgaver	5757
6.1. Domstolsudvalgets overvejelser	5757
6.2. Justitsministeriets overvejelser	5757
7. Bestyrelsen	5758
7.1. Bestyrelsens opgaver	5758
7.1.1. Domstolsudvalgets overvejelser	5758
7.1.2. Justitsministeriets overvejelser	5758
7.2. Bestyrelsens sammensætning og medlemmernes funktionstid	5758
7.2.1. Domstolsudvalgets overvejelser	5758
7.2.2. Justitsministeriets overvejelser	5759
7.3. Reaktionsmuligheder over for bestyrelsen	5760
7.3.1. Domstolsudvalgets overvejelser	5760
7.3.2. Justitsministeriets overvejelser	5761
8. Domstolsstyrelsens budget	5761
8.1. Gældende budgetprocedure	5761
8.2. Domstolsudvalgets overvejelser	5762
8.3. Justitsministeriets overvejelser	5762
9. Sagsbehandlingsregler for Domstolsstyrelsen	5763
9.1. Gældende ret	5763
9.2. Domstolsudvalgets overvejelser	5763

9.3.	Justitsministeriets overvejelser	5763
10.	Øvrige spørgsmål som følge af oprettelsen af Domstolsstyrelsen	5763
10.1.	Bevillingskontrol m.v.	5764
10.1.1.	Rigsrevisionen og statsrevisorerne	5764
10.1.2.	Budgetopfølgning i finansåret	5764
10.1.3.	Bevillingskontrol og statsregnskab	5765
10.2.	Personale m.v.	5765
10.2.1.	Domstolsstyrelsens bestyrelse	5765
10.2.2.	Domstolsstyrelsens direktør	5766
10.2.3.	Personalet i Domstolsstyrelsen	5766
10.2.4.	Personalet ved domstolene	5767
10.2.5.	Kompetencen vedrørende lønforhandling og dommeraftaler	5767
10.3.	Departementets varetagelse af opgaver i relation til Domstolsstyrelsen	5768
11.	Forslagets økonomiske og administrative konsekvenser	5768
12.	Hørte myndigheder m.v.	5769

1. Indledning

Formålet med lovforslaget er at etablere en selvstændig domstolsstyrelse, som skal have til opgave at varetage de bevillingsmæssige og administrative spørgsmål, som er knyttet til domstolenes virksomhed. Formålet med oprettelsen af Domstolsstyrelsen er navnlig at markere domstolenes selvstændige og uafhængige stilling.

Domstolsadministrationen skal efter forslaget fortsat ressortmæssigt være en del af Justitsministeriets område, men for at pointere domstolenes selvstændige stilling og uafhængighed foreslås det, at justitsministeren ikke skal have instruktionsbeføjelser over for Domstolsstyrelsen og som konsekvens heraf heller ikke noget retligt ansvar for, hvorledes Domstolsstyrelsen udøver sin virksomhed. Ansaret herfor vil alene påhvile Domstolsstyrelsens bestyrelse, der skal forestå ledelsen af Domstolsstyrelsen. Det foreslås, at bestyrelsen kommer til at bestå af både domstolsrepræsentanter, en advokat samt to repræsentanter med særlig ledelsesmæssig og samfunds­mæssig indsigt.

Lovforslaget er udarbejdet på grundlag af Domstolsudvalgets betænkning nr. 1319/1996, der er afgivet på baggrund af et kommissorium af 11. marts 1993. Udvalget havde i henhold til kommissoriet til opgave at gennemgå og vurdere en række spørgsmål vedrørende retsvæsenets forhold, herunder særligt rekruttering, uddannelse og udnævnelse af dommere, dommeres lønmæssige forhold og adgang til bierhverv samt domstolenes bevillingsmæssige forhold. De foreslåede regler om oprettelsen af en domstols-

styrelse svarer med nogle ændringer til det lovudkast, som udvalget har udarbejdet i betænkningen.

Samtidig med fremsættelsen af dette lovforslag fremsættes et forslag til lov om ændring af retsplejeloven, tjenestemandsløven og forskellige andre love (Rekruttering af dommere, dommerfuldmægtiges ansættelsesvilkår, dommeres bierhverv og ændringer som følge af oprettelse af en domstolsstyrelse m.v.). Formålet med dette lovforslag er at gennemføre de øvrige forslag i Domstolsudvalgets betænkning, herunder bl.a. om oprettelse af et dommerudnævnelsesråd, om ansættelsesværn for dommerfuldmægtige og om dommeres bierhverv. Endvidere indeholder lovforslaget en række ændringer i anden lovgivning, der er fundet nødvendige som følge af oprettelsen af en domstolsstyrelse.

2. Den nuværende domstolsadministration

Domstolene har siden ministerialsystemets oprettelse i 1848 budgetmæssigt og administrativt henhørt under Justitsministeriet. Domstolenes budget indgår således som en del af Justitsministeriets samlede budget. Justitsministeriets opgaver i forbindelse med domstolenes bevillinger og administration varetages af Domstolsafdelingen, der er en del af Justitsministeriets departement.

Domstolsafdelingen er organisatorisk opdelt i 4 enheder: Sekretariatet, Administrationskontoret, Teknologikontoret og Tingbogskonverteringen. Afdelingens personale består af ca. 25 jurister og ca. 120 kontorfunktionærer m.v.

Secretariatet bistår afdelingschefen med den overordnede planlægning og koordination af Domstols-

afdelingens aktiviteter og varetager endvidere opgaver vedrørende retternes bevillinger og forestår i den forbindelse udarbejdelsen af bidrag til bevillingslove og bevillingskontrollen. Herudover tager sekretariatet sig af de overordnede informationsopgaver i relation til domstolene og offentligheden og står for sekretariatsbetjeningen af en række udvalg under Justitsministeriet.

Administrationskontorets arbejdsopgaver vedrører navnlig personale- og lønadministration for samtlige personalegrupper inden for domstolene, administration af domstolenes bygninger samt administration af opgaver i tilknytning til tinglysningsloven, retsavgiftsloven, skifteloven og konkursloven.

Teknologikontoret varetager navnlig udvikling og drift af edb-systemer til byretterne og står for sekretariatsbetjeningen af en række udvalg vedrørende teknologi ved domstolene.

Tingbogskonverteringen forestår klargøring, aktualisering og fejlfretning i forbindelse med omlægningen af tingbøgerne vedrørende Danmarks ca. 2,1 mio. faste ejendomme til edb.

På finansloven for 1996 var domstolenes netto-driftsbevilling på 954,7 mio. kr., hvoraf lønsumsbevillingen udgjorde 710,7 mio. kr. svarende til ca. 75 pct. af nettoudgiftsbevillingen. Anlægsbevillingen var på 39,5 mio. kr. I 1997 er de tilsvarende tal en nettodriftsbevilling på 978,1 mio. kr., hvoraf lønsumsbevillingen udgør 756,0 mio. kr., svarende til ca. 77 pct. af nettoudgiftsbevillingen. Anlægsbevillingen er i 1997 på 45,8 mio. kr.

Domstolenes personalemæssige ressourceforbrug udgjorde pr. 1.1. 1997 opgjort i heltidsstillinger ca. 620 jurister (ca. 320 dommere og ca. 300 dommerfuldmægtige og retsassessorer) og ca. 1900 kontorfunktionærer m.v.

Der er således både bevillingsmæssigt og personalemæssigt tale om et betydeligt budgetområde.

Den samlede lønsumsbevilling, der er knyttet til retterne, fordeles af Domstolsafdelingen til de enkelte embeder.

Afgørelser om ansættelse og afskedigelse af tjenestemandsansat kontorphonale træffes af Justitsministeriet. Overenskomstansat kontorphonale ansættes af og kan afskediges af den lokale dommer. For kontorfunktionærernes vedkommende foretages fordelingen af lønsumsbevillingen på grundlag af normalt fastsat for de enkelte sagsområder.

Justitsministeriet varetager ansættelsen af det juridiske personale. For juristernes vedkommende foretages fordelingen af personale på grundlag af en flæthed af kriterier, herunder embederne størrelse, berammelsestider etc. Dommernes antal er dog direkte reguleret i retsplejeloven.

Rådigheden over bevillingerne til domstolene er fordelt mellem de enkelte embeder og Justitsministeriet.

De enkelte embeder har fri adgang til at disponere over bevillingerne på en lang række områder. Embederne kan således eksempelvis uden begrænsninger afholde alle sagsrelaterede udgifter (f.eks. udgifter til lægdommere, vidnegodtgørelse og porto) og stort set alle udgifter til kontorhold og bøger.

På visse konti kræver ekstraordinære dispositioner bemyndigelse fra Justitsministeriet.

For at udnytte den begrænsede bevilling til bygningsvedligeholdelse er det Justitsministeriet, der forestår denne opgave. Embederne kan dog afholde udgifter til mindre, uopsættelige vedligeholdelsesarbejder.

Bla. med henblik på at udnytte de besparelser, der kan opnås ved samlede indkøb, er det ligeledes Domstolsafdelingen, der forestår anskaffelse af inventar og kontormaskiner, herunder særligt anskaffelse af edb-udstyr og fotokopimaskiner. Dog får embederne årligt udmeldt et rådighedsbeløb, inden for hvilket de kan afholde udgifter til visse former for møbler og mindre kontormaskiner. Rådighedsbeløbet udgør 20.000 kr. for administrationsembederne og 6.000 kr. for hvert af de øvrige embeder. Rådighedsbeløbet til præsidentembederne er individuelt fastsat. Det samlede rådighedsbeløb udgør ca. 1,4 mio. kr. årligt.

Pr. 1. januar 1994 blev der iværksat et pilotprojekt, hvor 9 byretsembeder fik fri dispositionsadgang i relation til en række konti inden for en samlet udmeldt bevilling til det enkelte embede.

Baggrunden for iværksættelsen af projektet var et ønske om større selvforvaltning for domstolene på det bevillingsmæssige område.

Pilotprojektet blev endeligt evalueret i foråret og sommeren 1996. Bla. på baggrund af disse evalueringer er der med virkning fra 1. januar 1997 iværksat en generel ordning med uddelegering af bevillinger som et tilbud til alle embeder. Bortset fra lønudgifter omfatter ordningen langt de fleste driftsudgifter.

I alt har 39 embeder ud af 106 mulige tilmeldt sig denne ordning, det er ensbetydende med, at ca. 41 pct. af embederne er omfattet af ordningen, svarende til 52 pct. af bevillingen på de uddelegerede konti.

Det overvejes at gøre ordningen landsdækkende og obligatorisk for alle embeder fra 1998.

Domstolenes indflydelse på tildelingen og anvendelsen af bevillingerne til retsvæsenet er i øvrigt sikret gennem en række forskellige fora med domstolsrepræsentanter og repræsentanter fra Justitsministeriet.

riet, hvor man drøfter forskellige spørgsmål i tilknytning til bl.a. retternes bevillinger.

I *Hovedsamarbejdsudvalget for Domstolene*, der mødes ca. en gang i kvartalet, behandles således spørgsmål af betydning for domstolene som arbejdsplads.

I *Budgetudvalget*, der er et udvalg under Hovedsamarbejdsudvalget for Domstolene, drøftes bl.a. fordelingen af de på finansloven tildelte bevillinger til retterne, og i *Domstolenes Teknologiuvalg*, der ligeledes er nedsat under Hovedsamarbejdsudvalget, behandles spørgsmål om såvel langsigtede planer for teknologiindførelsen ved domstolene som mere konkrete teknologiprojekter.

Domstolenes Teknologiråd er et ledelsesforum bestående af dommere og repræsentanter fra Justitsministeriet. Rådet har til opgave at sikre det nødvendige grundlag for den overordnede planlægning og de overordnede ledelsesbeslutninger vedrørende indførelse og anvendelse af ny teknologi ved domstolene.

Der henvises i øvrigt til beskrivelsen i betænkningen side 56-61.

3. Valg af administrationsmodel

I den statsretlige litteratur har man ikke hidtil gjort sig nærmere overvejelser om, hvorvidt det af grundloven – eller mere alment af princippet om domstolenes uafhængighed – kan udledes, hvorledes domstolene skal være stillet i bevillingsmæssig og administrativ henseende.

Dommerens og domstolens funktionelle uafhængighed er hjemlet ved grundlovens § 64, 1. pkt, hvorefter dommere i deres kald alene har at rette sig efter loven. Bestemmelsen giver ikke nærmere retningslinier for administrationen af domstolene.

Dommeres personelle uafhængighed er beskyttet ved grundlovens § 64, 2. pkt., der fastslår, at dommere ikke kan afsættes uden ved dom og ej heller forflyttes mod deres ønske. Heller ikke denne bestemmelse giver nærmere retningslinier for administration af domstolene.

Grundlovens § 62 bestemmer, at retsplejen stedse skal holdes adskilt fra forvaltningen. Ved affattelsen af bestemmelsen har det imidlertid været opfattelsen hos forfatningskommissionen til 1953-grundloven, at man gennem retsplejeloven af 1916 opfyldte de krav, der ligger i bestemmelsen om at adskille retsplejen fra forvaltningen. Det er da også karakteristisk, at princippet om domstolenes uafhængighed ikke i nyere statsretlig eller procesretlig litteratur er blevet behandlet med udgangspunkt i grundlovens § 62.

3.1. Debatten om domstolenes administration

Gennem de senere år har der i faglige og politiske kredse været diskussioner om, hvorvidt det er foreneligt med princippet om domstolenes uafhængighed, at domstolene i budgetmæssig og administrativ henseende sorterer under Justitsministeriet. Der har i den forbindelse været peget på, at Justitsministeriet gennem administrationen af domstolenes budgetter, personale og lokaler og ministeriets rolle i forbindelse med udnævnelse af dommere har mulighed for at øve indflydelse på domstolene. Kritikere af den gældende ordning har bl.a. gjort gældende, at domstolene herved ikke er reelt uafhængige af regeringen og administrationen, og at betænkelighederne herved forstærkes, fordi Justitsministeriet samtidig under sit forretningsområde har politiet og anklagemyndigheden. I forbindelse med denne kritik er det af nogle blevet anført, at der bør tages skridt til at udskille domstolene fra forvaltningen og gøre domstolene til en selvforvaltende enhed.

Der henvises i øvrigt til redegørelsen for debatten i betænkningen side 63-70.

3.2. Domstolsudvalgets overvejelser

Ved overvejelserne om, hvilken administrationsmodel der bør gælde for domstolene, konstaterer Domstolsudvalget indledningsvis, at ingen stater i Vesteuropa har draget den konsekvens af grundsætningen om domstolens uafhængighed, at domstolene i bevillingsmæssig eller administrativ henseende er adskilt fra regeringen enten som en separat selvfinansierende og selvadministrerende virksomhed eller som en bevillingsmæssig enhed direkte under lovgivningsmagten.

I de andre nordiske lande sorterer domstolene således bevillingsmæssigt under Justitsministeriet, idet domstolens budget indgår som en del af Justitsministeriets og dermed regeringens budget i de finanslove, som forelægges parlamentet. Justitsministeriet er samtidig også i de øvrige nordiske lande ressortministerium for politi, anklagemyndighed og kriminalforsorg. Disse lande har således en ordning, der i hovedtræk svarer til den danske. Det samme er tilfældet i Holland.

I England hører domstolene i budgetmæssig og administrativ henseende under Lord Chancellor, der – samtidig med at være dommer – er medlem af regeringen og formand for Overhuset. Politiet og kriminalforsorgen hører under Home Office, det vil sige Indenrigsministeriet. I USA hører domstolene derimod bevillingsmæssigt direkte under lovgivningsmagten. Her har regeringen ingen opgaver med hensyn til de føderale domstoles budgetter og admini-

stration. Disse opgaver varetages af et råd af dommere, der direkte over for kongressen fremsætter forslag til budgetter og varetager den løbende administration af domstolene.

Udvalget konstaterer videre, at der heller ikke af de regler og rekommandationer, der er gennemført på internationalt plan, kan udledes noget om, at domstolene i bevillingsmæssig og administrativ henseende bør frigøres fra den udøvende magt, ligesom der ikke er belæg for, at den gældende ordning skulle være i strid med Den Europæiske Menneskerettighedskonvention.

Udvalget fremhæver også, at der ikke er grundlag for at antage, at den hidtige administrationsordning for domstolene har givet anledning til misbrug i den forstand, at Justitsministeriet har benyttet sine beføjelser med hensyn til bevillingsmæssige og administrative spørgsmål til at søge at øve indflydelse på domstolene eller dommernes udøvelse af deres dømmende virksomhed.

Udvalget finder alligevel, at det ud fra principielle synspunkter kan give anledning til betænkelighed, at domstolene som en selvstændig statsmagt er undergivet en så tæt styring i bevillingsmæssig og administrativ henseende fra den udøvende magts side, som det hidtil har været tilfældet. På denne baggrund er det udvalgets opfattelse, at den gældende ordning ikke i tilstrækkeligt omfang lever op til kravene om markering af domstolene som en selvstændig statsmagt, og at der derfor bør tages skridt til at ændre ordningen med henblik på at sikre domstolene større indflydelse på deres egne anliggender i bevillingsmæssig og administrativ henseende.

Domstolsudvalget har i forbindelse med overvejelserne om en ændret administrationsmodel for domstolene drøftet forskellige mulige løsninger.

Den mest radikale løsning ville være at udskille domstolene som en helt *selvstændig selvfinansierende og selvadministrerende enhed*, som hverken sorterede under Folketinget eller regeringen. En sådan løsning ville indebære, at domstolene skulle drive en form for indtægtsdækket virksomhed, således at indtægterne fra f.eks. retsafgifter og tinglysningsafgifter blev forbeholdt domstolene. Domstolene skulle således egenhændigt bestemme disse afgifters størrelse under hensyn til, hvilke midler domstolene fandt nødvendige for at drive retsvæsenet.

Domstolsudvalget afviser en sådan løsning bl.a. under hensyn til, at domstolene ikke har et demokratisk mandat, og at det derfor ville være i strid med grundlæggende principper i folkestyret, hvis domstolene uden indblanding fra de øvrige statsmagter kunne bestemme sit ressourceforbrug og dermed størrelsen af de udgifter, som afkræves retsvæsenets

brugere. Udvalget finder, at en sådan model indebærer en alvorlig risiko for, at domstolene kan udvikle sig til en stat i staten.

Udvalget har også overvejet muligheden for at lade *domstolene sortere direkte under Folketinget*, som det er tilfældet for Folketingets Ombudsmand og Rigsrevisionen.

Udvalget kan dog ikke anbefale en sådan model. Udvalget peger bl.a. på, at domstolene i modsætning til såvel Folketingets Ombudsmand som Rigsrevisionen foruden at skulle kontrollere administrationen også skal kontrollere loves grundlovmæssighed og dermed Folketinget. Dertil kommer, at budgetforhandlinger direkte mellem Folketinget og domstolene ville indebære en risiko for politisering af domstolene, hvorved domstolenes neutralitet og uafhængighed ville blive bragt i fare.

Udvalget lægger endvidere betydelig vægt på, at såfremt domstolene forbliver i det ministerielle system, vil både Folketinget og ministeren være ansvarlige for, at de særlige hensyn, der gør sig gældende for domstolene, herunder at domstolene tilføres tilstrækkelige ressourcer, respekteres. Såfremt domstolene blev henlagt direkte under Folketinget, ville det ikke være muligt at gøre et politisk ansvar gældende for manglende iagttagelse af hensynet til domstolene.

Udvalget lægger endelig vægt på, at den lovgivning, der styrer domstolene, især retsplejeloven, fortsat vil være et *regeringsanliggende*, selv om domstolene blev placeret direkte under Folketinget. Da der ofte er en snæver sammenhæng mellem lovgivningsinitiativer på den ene side og budgetmæssige og administrative spørgsmål på den anden side, ville det ikke være hensigtsmæssigt at dele disse områder mellem regering og Folketing.

Et enigt udvalg anbefaler på denne baggrund, at domstolene fortsat bør høre til i *det ministerielle system*, men at domstolenes indflydelse på budget og administration bør styrkes gennem oprettelsen af en selvstændig domstolsstyrelse.

Om udvalgets overvejelser henvises i øvrigt til betænkningen side 82-93.

3.3. Regeringens overvejelser

Regeringen kan i det hele tilslutte sig Domstolsudvalgets forslag om at sikre domstolene større indflydelse på egne anliggender i bevillingsmæssig og administrativ henseende.

Det er således også efter regeringens opfattelse af afgørende betydning for befolkningens tillid til domstolene, at domstolene ikke blot er, men også fremtræder som uafhængige af den udøvende magt.

Ved afgørelsen af, hvilke organisatoriske rammer der skal fastsættes for domstolene, skal der efter regeringens opfattelse på den ene side lægges betydelig vægt på de nævnte uafhængighedssynspunkter. På den anden side er det også af stor vigtighed, at domstolenes organisation afbalanceres i forhold til de andre grene af statsmagten. Domstolene bør efter regeringens opfattelse ikke være en stat i staten, der selvstændigt – og uden ansvar i forhold til staten i øvrigt – træffer afgørelse om egne bevillingsmæssige rammer og finansieringen af udgifter m.v.

En sådan ordning ville i øvrigt også stride mod grundlovens § 43, hvorefter skatter skal fastsættes ved lov.

Regeringen er således enig med udvalget i, at det ikke vil være stemmende med fundamentale demokratiske principper i folkestyret at udskille domstolene til en selvstændig selvfinansierende og selvadministrerende enhed.

Regeringen er ligeledes enig med udvalget i, at det både organisatorisk, ud fra uafhængighedssynspunkter og i relation til kontrolmuligheder vil give en række meget væsentlige problemer at placere domstolene direkte under Folketinget. Forslaget er derfor udformet i overensstemmelse med Domstolsudvalgets forslag.

4. Domstolenes og Domstolsstyrelsens ressortmæssige placering

4.1. Debatten om den ressortmæssige placering af domstolene

Domstolenes ressortmæssige placering inden for det ministerielle system har også været debatteret i de seneste år. Det har navnlig været anført, at det er principielt uheldigt, at domstolene, som har til opgave at kontrollere politiet og tage stilling til anklagemyndighedens påstande, hører under samme minister som disse to myndigheder. Problemet accentueres efter kritikernes opfattelse af det karrieremønster, der har tegnet sig ved, at en række centrale stillinger inden for såvel domstolene som politiet og anklagemyndigheden har været besat med jurister, der har en fælles forudgående karriere i Justitsministeriet.

4.2. Domstolsudvalgets overvejelser

Efter grundlovens § 14 er forretningernes fordeling mellem ministrene et regeringsanliggende, der bestemmes ved kongelig resolution efter statsministerens indstilling. Domstolsudvalget blev dog i kommissoriet bedt om at overveje domstolenes ressortmæssige placering bl.a. i forbindelse med overvejelserne vedrørende den fremtidige ordning med

hensyn til domstolenes bevillinger og administration.

Et flertal i udvalget (11 medlemmer) mener, at det ressortmæssige spørgsmål bør vurderes i lyset af de forslag om oprettelse af en selvstændig domstolsstyrelse, jf. nedenfor under pkt. 5, og et dommerudnævnelsesråd, som udvalget stiller.

De to forslag fører efter flertallets mening til, at de synspunkter, der hidtil har kunnet anføres til støtte for, at domstolene udskilles fra Justitsministeriet, ikke længere har samme vægt, og at det er vanskeligt at anføre saglige grunde for at flytte domstolene fra Justitsministeriet. En flytning vil desuden medføre ulemper på det lovgivningsmæssige plan. Flertallet går derfor ind for, at domstolene forbliver tilknyttet Justitsministeriet.

6 medlemmer af flertallet understreger, at deres stillingtagen til domstolenes ressortmæssige placering vil være en anden, såfremt der ikke etableres en selvstændig domstolsstyrelse. Disse medlemmer finder, at Statsministeriet i givet fald bør være ressortministeriet for domstolene. *5 medlemmer af flertallet* er af den opfattelse, at Justitsministeriet også fremtidig bør være ressortministeriet for domstolene, selv om en domstolsstyrelse ikke oprettes.

Et mindretal i udvalget (5 medlemmer) finder, at det er af afgørende betydning, at domstolene ikke er placeret under den samme minister, som har politiet og anklagemyndigheden under sit ressortområde, heller ikke selv om der etableres en domstolsstyrelse. Kun ved en sådan udskillelse sikrer man sig efter disse medlemmers opfattelse, at domstolene fremtræder og også i realiteten fungerer som en uafhængig institution uden organisatorisk forbindelse til politiet og anklagemyndigheden.

3 medlemmer af mindretallet finder ikke at burde komme med yderligere anbefalinger om den ressortmæssige placering. *2 medlemmer af mindretallet* peger på Statsministeriet som ressortministeriet for domstolene.

Der henvises i øvrigt til betænkningen side 114-119.

4.3. Regeringens overvejelser

I overensstemmelse med Domstolsudvalgets flertal finder regeringen, at den domstolsstyrelse, som forudsættes oprettet, ressortmæssigt bør være knyttet til Justitsministeriet. Regeringen kan således ikke tiltræde forslaget fra nogle af udvalgets medlemmer om, at Statsministeriet skal være ressortministeriet for domstolene. Det skyldes bl.a., at Statsministeriet er det overordnede, koordinerende ministerium, og at store konkrete ressortområder derfor ikke bør ligge under Statsministeriet.

Hertil kommer, at statsministeren har den politiske ledelse af regeringen og samtidig er den øverste repræsentant for statens udøvende myndighed. En placering af domstolene under Statministeriet vil således i særlig grad rejse problemer i forhold til magtadskillelsen og vil ikke styrke domstolenes uafhængighed af de øvrige statsmagter.

Som det fremgår nedenfor under pkt. 5, foreslås der oprettet en domstolsstyrelse, der som en selvstændig statsinstitution kan varetage domstolenes bevillingsmæssige og administrative forhold. Efter forslaget skal styrelsen ledes af en bestyrelse og en direktør, og der skal ikke være instruktionsbeføjelser for ministeren, ligesom styrelsens afgørelser ikke skal kunne påklages til ministeren.

I det samtidigt fremsatte forslag til lov om ændring af retsplejeloven, tjenestemandsløven og forskellige andre love (Rekruttering af dommere, dommerfuldmægtiges ansættelsesvilkår, dommeres bierhverv og ændringer som følge af oprettelse af en domstolsstyrelse) foreslås det endvidere, at udnævnelse af dommere fremover skal ske efter indstilling fra et uafhængigt dommerudnævnelsesråd, som udpeges i overensstemmelse med indstillinger fra en række myndigheder og organisationer, at rådet kun skal indstille én ansøger til en ledig stilling, og at det ved besættelse af dommerstillinger tillægges vægt, at den enkelte dommer har et bredt erfaringsgrundlag.

Det er regeringens opfattelse, at disse forslag imødegår den kritik, der har været fremme i de senere års debat om domstolenes ressortmæssige placering under Justitsministeriet.

Oprettelsen af Domstolsstyrelsen indebærer således, at administrationen af domstolene overlades til en bestyrelse, der er uafhængig af ministeren, og som udpeges i overensstemmelse med indstillinger fra en række organer. Ministeren vil ikke længere skulle træffe beslutninger om domstolenes administrative forhold og vil blive afskåret fra at tage stilling til styrelsens afgørelser om anvendelse af ressourcer m.v. Det kan derfor efter regeringens opfattelse ikke med nogen ret hævdes, at domstolenes uafhængighed kan angribes som følge af, at Domstolsstyrelsen ressortmæssigt fortsat har tilknytning til det ministerium, der varetager opgaver vedrørende politiet og anklagemyndigheden.

Etableringen af et dommerudnævnelsesråd vil endvidere indebære, at udnævnelsen af dommere vil komme til at ske på baggrund af indstillinger fra et uafhængigt råd. Rådet, der vil blive sammensat af en højesteretsdommer, en landsdommer, en byretsdommer, en advokat og to repræsentanter for offentligheden, vil skulle afgive indstillinger til ministeren

ved besættelse af alle dommerstillinger.

Gennemførelsen af disse forslag medfører, at der herefter ikke er grund til at henlægge domstolene til et andet ministerområde.

Regeringen finder endvidere anledning til at pege på, at der ikke er belæg for, at den omstændighed, at Justitsministeriet indtil nu har haft administrationen af både domstole, politi og anklagemyndighed under sit ressort, har givet anledning til en sammenblanding af den dømmende og den udøvende magt. Justitsministeriet har i administrationen af domstolene således fuldt og helt respekteret hensynet til domstolenes uafhængighed.

Hertil kommer, at det må anses for hensigtsmæssigt ud fra ressourcemæssige og lovgivningsmæssige betragtninger, at justitsvæsenet er knyttet til samme minister. Det gælder i særdeleshed af hensyn til initiativer på det kriminalpolitiske område, hvor lovgivning berører både domstolene, politiet, anklagemyndigheden og kriminalforsorgen. Justitsministeren vil således bl.a. kunne sikre, at der afsættes de fornødne midler ikke blot til enkelte af de berørte myndigheder, men at der sker den nødvendige koordinering af bevillingstildelingen til alle involverede myndigheder.

En placering af domstolene under et andet ressortministerium ville endvidere efter regeringens opfattelse medføre, at de dele af retsplejelovgivningen, som angår domstolenes organisation, måtte udskilles og overføres til denne minister. En sådan overførsel vil formentlig give betydelige koordinationsproblemer i relation til de øvrige spørgsmål, der er reguleret i retsplejeloven.

I øvrigt kan nævnes, at det nuværende system, der i vidt omfang svarer til ordningen i de andre nordiske og vesteuropæiske lande, ikke har givet anledning til international kritik af danske dommeres uafhængighed.

Regeringen finder således, at den domstolsstyrelse, som foreslås oprettet, bør være knyttet til Justitsministeriet.

For så vidt angår placeringen af domstolene kan det i øvrigt oplyses, at Dommerforeningen i sit hørings svar over Domstolsudvalgets betænkning har udtalt følgende: »Når domstolsstyrelsens uafhængighed af den udøvende magt sikres som ovenfor anført [oprettelse af en domstolsstyrelse], finder Dommerforeningen ikke, at foreningen bør udtale sig om, hvilken minister domstolene skal høre under. Styrelsens uafhængige stilling vil imødegå det væsentlige i de betænkeligheder, der er anført i forbindelse med, at domstolene hører under samme minister som politi og anklagemyndighed. Det er foreningens vurdering, at offentligheden i givet fald også vil forstå og

acceptere, at domstolene med den foreslåede ordning vil indtage en reelt uafhængig stilling i forhold til administrationen«.

Endvidere finder et helt overvejende flertal af dommerne i Højesteret, alle dommerne i Vestre Landsret, den overvejende del af dommerne i Københavns Byret, et flertal af Advokatrådets medlemmer samt Statsansattes Kartel, at domstolene – under forudsætning af, at der oprettes en domstolsstyrelse – fortsat bør henhøre under Justitsministeriet. Alle dommerne i Østre Landsret og Politiets og Domstolenes Tjenestemandsförening udtaler sig til støtte for, at domstolene, uanset hvilken organisationsmodel der vælges, bør forblive under Justitsministeriet.

Blandt de præsidentledede byretter i øvrigt finder et mindretal af dommerne i Københavns Byret, dommerne ved retterne i Århus, Odense og Roskilde og nogle af dommerne ved retten i Aalborg, at domstolene uanset oprettelsen af en domstolsstyrelse bør placeres under en anden minister end den minister, som har politiet og anklagemyndigheden under sit forretningsområde.

5. Domstolsstyrelsens opbygning

5.1. Domstolsudvalgets overvejelser

Der er som nævnt ovenfor under pkt. 3.2. enighed i Domstolsudvalget om at foreslå, at der etableres en selvstændig domstolsstyrelse, som skal have til opgave at varetage de bevillingsmæssige og administrative spørgsmål, som er knyttet til domstolenes virksomhed. I den forbindelse har udvalget vurderet forskellige muligheder for, hvorledes Domstolsstyrelsen vil kunne organiseres.

Udvalget har overvejet en *bestyrelsesmodel*, der er kendetegnet ved, at beslutningskompetencen og ansvaret for styrelsens/virksomhedens drift i større eller mindre grad er lagt uden for det sædvanlige administrative hierarki og i stedet placeret hos en bestyrelse. Som eksempler på områder, hvor man har valgt bestyrelsesmodellen, nævnes universiteterne, sektorforskningsinstitutionerne, Det Kongelige Teater, D.S.B., Danmarks National Bank og Danmarks Radio.

Udvalget har også overvejet en *rådsmodel*, som er kendetegnet ved, at man opretholder ressortministerens kompetence og ansvar for et givet administrationsområde, men i tilknytning hertil etablerer et rådgivende organ, hvor bestemte grupper ved deres deltagelse er sikret en særlig indflydelse på det pågældende område. Som eksempler på områder, hvor man har valgt en rådsmodel, nævnes Arbejds miljø-

rådet, Erhvervsudviklingsrådet, Folkeskolerådet og Elektricitetsrådet.

Domstolsudvalget vurderer, at bestyrelsesmodellen og rådsmodellen – der har en række fælles træk – begge vil kunne medvirke til at styrke domstolenes indflydelse på egne anliggender. På et punkt adskiller de to modeller sig imidlertid principielt fra hinanden.

Den principielle forskel består i, om ministeren udelukkes fra at have bestemmende indflydelse på domstolsadministrationen. Forskellen mellem de to modeller er udtryk for, at Domstolsstyrelsen ved bestyrelsesmodellen indtager en i forhold til ministeren mere uafhængig stilling og derved også, at domstolene i relation til varetagelsen af bevillingsmæssige og administrative spørgsmål opnår en mere uafhængig position i forhold til den udøvende magt.

Udvalget finder det ønskeligt, at domstolenes særlige stilling som den tredje statsmagt markeres og understreges, også når det gælder varetagelsen af bevillingsmæssige og administrative spørgsmål. Dette opnås efter udvalgets opfattelse bedst, hvis man giver Domstolsstyrelsen den uafhængighed, der følger med en bestyrelsesmodel, hvor ministeren udelukkes fra at give tjenestebefalinger vedrørende Domstolsstyrelsens virksomhed.

Udvalget foreslår derfor, at der etableres en bestyrelsesmodel, og at det i loven fastslås, at ministeren ikke har instruktionsbeføjelser over for styrelsen, ligesom ministeren ikke har et retligt ansvar for domstolsadministrationens varetagelse. Ansvaret for domstolsadministrationen skal påhvile Domstolsstyrelsens bestyrelse, og ministeren skal ikke føre løbende tilsyn med bestyrelsens varetagelse af denne opgave.

Udvalget foreslår endvidere, at bestyrelsen til varetagelsen af den daglige ledelse skal ansætte en direktør, der skal følge de anvisninger og retningslinier, som gives af bestyrelsen.

Om udvalgets overvejelser henvises i øvrigt til betænkningen side 97 – 104.

5.2. Regeringens overvejelser

Regeringen kan i det hele tiltræde udvalgets overvejelser i relation til valg af administrationsmodel. Regeringen finder også, at man med bestyrelsesmodellen får markeret domstolenes uafhængighed af regeringen og domstolenes stilling som den tredje statsmagt. Samtidig vil etableringen af en domstolsstyrelse, der ledes af en bestyrelse, som følge af, at flertallet af medlemmerne i bestyrelsen efter forslaget skal være domstolsrepræsentanter, jf. pkt. 7.2. nedenfor, give domstolene væsentligt øget indflydelse på og ansvar for egne forhold. Repræsentanter for

domstolene vil således som medlemmer af bestyrelsen deltage direkte i afgørelsen af spørgsmål om domstolsadministrationen, hvilket vil være med til at understrege domstolenes uafhængige stilling.

En følge af bestyrelsesmodellen vil være, at justitsministeren ikke har et retligt ansvar for domstolsadministrationens opgavevaretagelse, der må ske inden for de rammer, der er udstukket af de bevillingsretlige regler, af retsplejeloven og af den øvrige lovgivning. Ansvar for herfor kommer til at påhvile Domstolsstyrelsens bestyrelse. Justitsministeren vil derfor heller ikke skulle føre løbende tilsyn, ligesom afgørelser truffet af Domstolsstyrelsen ikke vil kunne påklages til justitsministeren, jf. nærmere herom nedenfor pkt. 6.

6. Justitsministerens opgaver

6.1. Domstolsudvalgets overvejelser

For at markere domstolenes selvstændige stilling foreslår Domstolsudvalget, at der ikke kommer til at bestå et over-/underordningsforhold mellem ministeren og Domstolsstyrelsen. Ministeren skal hverken kunne give Domstolsstyrelsen konkrete eller generelle tjenestebefalinger. En konsekvens heraf vil være, at ministeren ikke vil have et retligt ansvar for domstolsadministrationens varetagelse af sine opgaver. Det vil dog fortsat være ministeren, der har ansvaret for at skaffe de nødvendige bevillinger til domstolene, ligesom lovgivningsinitiativet også vil ligge hos ministeren.

Domstolsudvalget foreslår endvidere, at også den almindelige kompetence til at fastsætte generelle regler med hjemmel i lovgivningen, dvs. bekendtgørelser og cirkulærer, forbliver hos ministeren. For så vidt angår administrative forskrifter, der vedrører domstolene, forudsætter Domstolsudvalget, at disse udarbejdes i tæt samarbejde mellem ministeriet og Domstolsstyrelsen, ligesom initiativet til nye regler eller ændringer ofte vil komme fra Domstolsstyrelsen.

For at ministeren skal kunne varetage sine opgaver på lovgivningsområdet, finder Domstolsudvalget det afgørende, at ministeren har mulighed for at indhente de oplysninger, der er nødvendige for at varetage denne funktion, hos Domstolsstyrelsen.

Det følger endvidere af det parlamentariske system, at de spørgsmål, der rejses i Folketinget eller af et folketingsudvalg vedrørende domstolsadministrationen, må rettes til og besvares af ministeren. Endvidere må henvendelser fra rigsrevisor eller statsrevisorerne besvares af ministeren.

For at ministeren skal kunne besvare disse spørgsmål og henvendelser, forudsætter Domstolsudval-

get, at ministeren kan anmode Domstolsstyrelsen om udtalelser og i øvrigt indhente oplysninger derfra.

Udover adgangen for ministeren til at anmode om udtalelser og indhente oplysninger finder udvalget det afgørende, at der er en løbende dialog mellem ministeren og Domstolsstyrelsen. Ministeren vil naturligvis også kunne tilkendegive sin opfattelse af en given problemstilling over for Domstolsstyrelsen.

Ministeren skal endvidere efter udvalgets forslag have kompetence til at indbringe sager om afsættelse af bestyrelsesmedlemmer for Den Særlige Klageret, og der foreslås også en adgang for ministeren til at afsætte den samlede bestyrelse i ganske særlige tilfælde. Der henvises i den forbindelse også til beskrivelsen nedenfor i afsnit 7.3.

Om udvalgets overvejelser henvises i øvrigt til betænkningen side 101-104.

6.2. Justitsministeriets overvejelser

Justitsministeriet kan i hovedsagen tiltræde udvalgets overvejelser vedrørende opgave- og ansvarsfordelingen mellem styrelsen og ministeriet, og lovforslaget er udformet i overensstemmelse hermed.

Domstolsudvalget anbefaler som nævnt, at det fortsat skal være ministeren, der på domstolsområdet har den almindelige kompetence til at fastsætte generelle regler med hjemmel i lovgivningen, dvs. bekendtgørelser.

Justitsministeriet er enig i, at det fortsat på de fleste områder bør være ministerens opgave at udstede generelle regler. Det forudsættes også, at udarbejdelsen af sådanne administrative forskrifter af betydning for domstolene skal ske i et tæt samarbejde med Domstolsstyrelsen. Dette bør være tilfældet dels for at drage nytte af den erfaring og viden, der vil være i styrelsen, og dels for at sikre, at styrelsen har mulighed for at yde råd og vejledning til domstolene i den daglige administration. I mange tilfælde vil udstedelsen af nye eller ændrede forskrifter i øvrigt komme til at ske efter initiativ fra Domstolsstyrelsen, som gennem den løbende daglige kontakt med domstolene hurtigere vil blive opmærksom på behovet for regelændringer på de enkelte områder.

På nogle områder vil administrative regler imidlertid efter Justitsministeriets opfattelse kunne fastsættes af Domstolsstyrelsen, der vil få en meget tæt kontakt til domstolene og et indgående kendskab til domstolenes situation.

Justitsministeriet finder således, at kompetencen til at fastsætte administrative regler på en række mere teknisk prægede områder ved lov bør delegeres til Domstolsstyrelsen. Det drejer sig f.eks. om regler om vederlag til vidner og domsmænd, fastsættelse af

tingsteder og åbningstider for byretterne og vederlag for forkyndelse.

Forslag til de lovændringer, der er nødvendige i den forbindelse, er derfor medtaget i det samtidigt fremsatte forslag til lov om ændring af retsplejeloven, tjenestemandsløven og forskellige andre love (Rekruttering af dommere, dommerfuldmægtiges ansættelsesvilkår, dommeres bierhverv og ændringer som følge af oprettelse af en domstolsstyrelse m.v.), jf. lovforslagets § 1, nr. 5, 23 og 24, og §§ 3-7.

Justitsministeriet er i øvrigt enig med udvalget i, at ministeren både i relation til lovgivningsinitiativer og ved besvarelse af generelle og konkrete forespørgsler fra Folketinget vil kunne indhente oplysninger og udtalelser fra Domstolsstyrelsen. Det forudsættes endvidere, at der vil være en løbende dialog mellem Domstolsstyrelsen og ministeren, således at styrelsen kan tilkendegive ønsker om lovændringer, budgetspørgsmål m.v. over for ministeriet, ligesom ministeren kan tilkendegive sine holdninger og ønsker om ændringer m.v. over for styrelsen. Det løbende samarbejde vil således blive af væsentlig betydning, men det skal dog understreges, at ministeren vil være afskåret fra at give styrelsen instruktioner og ligeledes ikke skal føre et løbende tilsyn med styrelsens administration af domstolene.

For så vidt angår ministerens besvarelse af spørgsmål fra rigsrevisor i forbindelse med bevillingskontrollen henvises til pkt. 10.1.1, og med hensyn til beføjelserne i forhold til bestyrelsen henvises til pkt. 7.3.

7. Bestyrelsen

7.1. Bestyrelsens opgaver

7.1.1. Domstolsudvalgets overvejelser

Domstolsudvalget foreslår, at Domstolsstyrelsen skal ledes af en bestyrelse. Bestyrelsen skal være den øverst ansvarlige for Domstolsstyrelsens virksomhed og selvstændigt varetage administrationen af domstolene.

Det foreslås, at det skal være bestyrelsens opgave at sørge for en tidssvarende og hensigtsmæssig drift af domstolene, herunder at tage initiativ til ændringer inden for domstolsadministrationen med henblik på at sikre en retssikkerhedsmæssig forsvarlig og samtidig effektiv drift af domstolene.

Opgaverne for bestyrelsen vil ifølge udvalgets oplæg i øvrigt være mangeartede og vil i vidt omfang svare til de opgaver, der i dag varetages af Domstolsafdelingen i Justitsministeriet, jf. beskrivelsen af Domstolsafdelingens opgaver under pkt. 2.

Udvalget foreslår videre, at bestyrelsen foruden varetagelsen af de opgaver, som i dag administreres

af Domstolsafdelingen, skal udarbejde budgetforslag for kommende år, jf. afsnit 8.2. nedenfor, afgive årsberetning for Domstolsstyrelsen og ansætte og i givet fald afskedige den direktør, der skal stå for den daglige ledelse af Domstolsstyrelsen.

Udvalget foreslår, at bestyrelsen må varetage sine opgaver inden for de lovgivningsmæssige rammer, der er udstukket, det vil navnlig sige retsplejeloven og bevillingslovgivningen. Udvalget bemærker i den forbindelse, at Domstolsstyrelsen vil være undergivet rigsrevisors og statsrevisorernes kompetence, hvilket bl.a. vil indebære, at rigsrevisor kan forlange oplysninger til brug for sin revision af Domstolsstyrelsens eller de enkelte embeders regnskaber, jf. nedenfor under pkt. 10.1.

Der henvises i øvrigt til beskrivelsen i betænkningen side 104-106.

7.1.2. Justitsministeriets overvejelser

Justitsministeriet kan tilslutte sig udvalgets overvejelser om bestyrelsens arbejdsopgaver, og lovforslaget er udformet i overensstemmelse hermed. Dog foreslås det, at Domstolsstyrelsen får adgang til at udstede administrative forskrifter på visse områder, jf. pkt. 6.2. ovenfor.

7.2. Bestyrelsens sammensætning og medlemmernes funktionstid

7.2.1. Domstolsudvalgets overvejelser

Da formålet med etableringen af en domstolsstyrelse ledet af en bestyrelse navnlig er at sikre domstolene øget indflydelse på egne forhold, er det Domstolsudvalgets opfattelse, at flertallet af bestyrelsens medlemmer bør bestå af domstolsrepræsentanter.

Da der endvidere er en bred samfundsmæssig interesse i et velfungerende domstolvæsen, og da der er knyttet en betydelig administration til domstolenes virksomhed, finder udvalget det hensigtsmæssigt, såfremt personer med en bredere ledelsesmæssig indsigt og erfaring også har sæde i bestyrelsen. Dertil kommer, at advokater, som udgør en stor og vigtig brugergruppe, efter udvalgets opfattelse også bør repræsenteres. Fra domstolene bør såvel dommere fra alle tre instanser som det øvrige juridiske personale og det administrative personale have sæde i bestyrelsen.

Bestyrelsen kommer således efter udvalgets forslag til at bestå af 10 medlemmer: En højesteretsdommer, to landsdommere, to byretsdommere, en repræsentant for det øvrige juridiske personale ved domstolene, en repræsentant for det administrative

personale ved domstolene, en advokat og to medlemmer med særlig ledelsesmæssig indsigt.

For så vidt angår beskikkelsen af medlemmerne af bestyrelsen finder udvalget, at samtlige medlemmer bør beskikkes af ministeren.

Højesteretsdommeren bør beskikkes efter indstilling fra Højesteret og de to landsdommere efter indstilling fra henholdsvis Østre Landsret og Vestre Landsræt.

Et flertal af medlemmerne i udvalget (14 medlemmer) mener, at de to byretsdommere bør beskikkes efter indstilling fra landets byretsdommere, og at det bør overlades til ministeren efter forhandling med Den Danske Dommerforening at fastlægge valgproceduren. *Et mindretal* i udvalget (2 medlemmer) foreslår, at den ene byretsdommer beskikkes efter indstilling fra byretspræsidenterne, mens den anden byretsdommer udpeges efter den af flertallet foreslåede procedure.

Med hensyn til repræsentanten for det øvrige juridiske personale ved domstolene og repræsentanten for det administrative personale er der i udvalget enighed om, at man bør følge den samme fremgangsmåde som for byretsdommerne, således at det overlades til ministeren efter forhandling med de berørte organisationer at fastlægge valgproceduren.

Advokaten foreslås beskikket efter indstilling fra Advokatrådet.

Udvalget finder ikke, at der kan eller bør peges på nogen indstillingsberettiget i relation til de to personer med særlig ledelsesmæssig indsigt, der skal sidde i bestyrelsen. Ministeren må selv foretage et valg og bør i den forbindelse ikke alene lægge vægt på, om en person har særlig ledelsesmæssig indsigt, men også personens indsigt i samfundsmæssige forhold bør indgå i vurderingen.

For at bestyrelsen kan opnå erfaring med bestyrelsesarbejdet og kunne drage nytte heraf, foreslår udvalget, at bestyrelsesmedlemmernes beskikkelsesperiode bliver på 4 år. *Et flertal* af udvalgets medlemmer (11 medlemmer) foreslår, at genbeskikkelse af bestyrelsesmedlemmer kun kan finde sted én gang bl.a. for at sikre fornyelse i bestyrelsesarbejdet. *Et mindretal* (5 medlemmer) finder ikke, at der bør være en begrænsning i adgangen til genbeskikkelse, idet de indstillingsberettigede selv bør afgøre, i hvor lang tid de ønsker at lade samme repræsentant sidde i bestyrelsen.

Efter udvalgets opfattelse bør der opstilles en generel aldersgrænse for bestyrelsesmedlemmerne på 70 år.

Der henvises i øvrigt til betænkningen side 109-112.

7.2.2. Justitsministeriets overvejelser

Justitsministeriet er enig med Domstolsudvalget i, at flertallet i bestyrelsen bør bestå af domstolsrepræsentanter. Herved opnås både, at domstolene får en øget indflydelse på administrationen af egne forhold, og at bestyrelsen besidder det indgående kendskab til domstolenes forhold, som er nødvendigt for en hensigtsmæssig tilrettelæggelse af administrationen. Justitsministeriet er også enig med udvalget i, at alle tre retsinstanser bør være repræsenteret i bestyrelsen, og at både dommere, det øvrige juridiske personale og det administrative personale ved retterne bør være repræsenteret.

Justitsministeriet er ligeledes enig med udvalget i, at der i bestyrelsen også bør være en advokat og to repræsentanter med særlig ledelsesmæssig indsigt. Disse medlemmer vil bl.a. kunne bidrage til arbejdet i bestyrelsen ved som udenforstående mere bredt at repræsentere samfundets interesser i forhold til domstolene.

Vedrørende sammensætningen af bestyrelsen har Politiets- og Domstolenes Tjenestemandsförening og HK-Landsklubben i høringsvar over betænkningen udtalt, at det findes utilfredsstillende, at der ifølge udvalgets forslag kun skal være én repræsentant for det administrative personale i bestyrelsen. Disse foreninger foreslår derfor, at det administrative personale får to medlemmer i bestyrelsen.

Det administrative personale udgør en meget stor medarbejdergruppe ved domstolene (ca. 2/3 af det samlede personale). Endvidere udfører denne personalegruppe en meget stor del af de administrative opgaver ved domstolene, herunder bl.a. kasse- og regnskabsvæsen, journalføring, statistiske opgaver m.v. Det administrative personale har således stor indsigt m.h.t. domstolenes administrative forhold og må derfor antages at kunne bidrage positivt til arbejdet i bestyrelsen. En ekstra repræsentant for det administrative personale vil endvidere ikke forrykke balancen i bestyrelsen, men vil på den anden side gøre det nemmere for denne personalegruppe at få sine synspunkter igennem i bestyrelsen.

Justitsministeriet foreslår derfor, at det administrative personale får to repræsentanter i bestyrelsen. Efter ministeriets forslag vil bestyrelsen således komme til at bestå af 11 medlemmer: En højesteretsdommer, to landsdommere, to byretsdommere, en repræsentant for det øvrige juridiske personale ved domstolene, to repræsentanter for det administrative personale ved domstolene, en advokat og to repræsentanter med særlig ledelsesmæssig indsigt.

For så vidt angår indstillingen af de to byretsdommere finder Justitsministeriet ligesom udvalgets flertal, at samtlige landets byretsdommere bør deltage i

udpegningen af begge byretsdommere. Justitsministeriet kan således ikke tilslutte sig forslaget fra to af udvalgets medlemmer om, at byretspræsidenterne skal udpege den ene af byretsdommerrepræsentanterne.

Vedrørende de to bestyrelsesmedlemmer med særlig ledelsesmæssig indsigt og deres suppleanter foreslås det, at de udpeges i overensstemmelse med indstillinger fra Landsarbejdsrådet og Rektorkollegiet. Disse to organer repræsenterer bred indsigt i ledelsesmæssige og samfundsmæssige forhold. Landsarbejdsrådet er nedsat af arbejdsministeren og varetager opgaver i forbindelse med styringen af arbejdsmarkedsindsatsen. Rådet består af repræsentanter for lønmodtager- og arbejdsgiverorganisationer og kommuner og amtskommuner. Rektorkollegiet er et samarbejdsorgan for rektorerne ved universiteter og højere uddannelsesinstitutioner og har bl.a. til opgave at rådgive Folketinget og ministerier om uddannelses- og forskningspolitiske anliggender af interesse for universiteter og højere uddannelsesinstitutioner.

Endvidere foreslås det, at det angives i lovtæksten, at disse to medlemmer udover ledelsesmæssig indsigt skal besidde særlig indsigt i samfundsmæssige forhold. Det forudsættes i øvrigt, at der ved vurderingen af disse medlemmers erfaringsgrundlag lægges vægt på deres kendskab til driftsøkonomiske forhold og virksomhedsøkonomi. Det forudsættes samtidig, at der ikke indstilles personer, der er medlemmer af eller ansat i de pågældende to organer.

Det fremgår af lovforslagets § 4, stk. 4, at medlemmer af Folketinget, amtsråd og kommunalbestyrelser ikke kan være medlemmer af bestyrelsen. Lovforslaget går på dette punkt lidt videre end Domstolsudvalget foreslår, idet ikke kun folketingspolitikere, men også personer, der er aktive som amtsråds- og kommunalbestyrelsesmedlemmer, efter ministeriets opfattelse ikke bør deltage i bestyrelsesarbejdet i en uafhængig domstolsstyrelse.

Ministeriet finder ikke i øvrigt, at der i lovtæksten bør angives andre persongrupper, der ikke vil kunne udpeges som medlemmer af bestyrelsen. Det forudsættes dog, at det ikke vil komme på tale at udpege f.eks. en dommer til de bestyrelsesposter, der skal besættes med personer med særlig ledelsesmæssig indsigt, idet der derved ikke opnås den tilstræbte bredde i bestyrelsens sammensætning.

Ifølge lov om ligestilling mellem mænd og kvinder ved besættelse af visse bestyrelsesposter i den statslige forvaltning bør statslige forvaltningsmyndigheder, der ledes af en bestyrelse, så vidt muligt have en afbalanceret sammensætning af mænd og kvinder i bestyrelsen. Udpeges bestyrelsen helt eller delvist af

en minister, skal de myndigheder og organisationer, der indstiller et medlem til bestyrelsen, foreslå både en mand og en kvinde. Tilsvarende gælder, hvor myndigheder eller organisationer efter lovgivningen skal udpege medlemmer.

Det er Justitsministeriets opfattelse, at ligestillingsloven ikke bør gælde, således at de indstillingsberettigede organisationer m.v. får den afgørende indflydelse på bestyrelsens sammensætning.

Det foreslås derfor, at der i § 4 som stk. 5 indsættes en bestemmelse om, at den nævnte lov ikke gælder ved indstilling af medlemmer til Domstolsstyrelsens bestyrelse.

For så vidt angår adgangen til genbeskikkelse finder Justitsministeriet det vigtigt, at bestyrelsen sikres den størst mulige gennemslagskraft både indadtil og udadtil. Hvis de indstillingsberettigede finder, at den bedst egnede repræsentant er en person, der har siddet i bestyrelsen i to perioder, bør det derfor efter ministeriets opfattelse ikke være udelukket på ny at pege på denne som medlem af bestyrelsen. De indstillingsberettigede må imidlertid forventes også selv at inddrage behovet for fornyelse i bestyrelsesarbejdet i overvejelserne om indstillingen af bestyrelsesmedlemmer. Justitsministeriet kan derfor tilslutte sig mindretallets forslag om, at der ikke skal være begrænsninger i adgangen til genbeskikkelse.

Justitsministeriet er enig i udvalgets øvrige forslag vedrørende udpegningen af medlemmer til bestyrelsen, og lovforslagets § 7 er derfor bortset fra de ovennævnte ændringer udformet i overensstemmelse med udvalgets lovudkast.

7.3. Reaktionsmuligheder over for bestyrelsen

7.3.1. Domstolsudvalgets overvejelser

Domstolsudvalget anfører i betænkningen bl.a., at det ikke harmonerer med det uafhængighedssynspunkt, der ligger til grund for forslaget om oprettelse af Domstolsstyrelsen, og med den uafhængige stilling, som bestyrelsen og dets enkelte medlemmer bør indtage, såfremt ministeren gives en diskretionær adgang til at afsætte bestyrelsen eller enkelte bestyrelsesmedlemmer.

Det er dog enighed i udvalget om, at der bør kunne reageres over for en bestyrelse, der handler i strid med gældende regler, herunder navnlig de bevillingsmæssige regler, der gælder for statslig virksomhed.

Efter udvalgets forslag gives ministeren to reaktionsmuligheder.

For det første vil ministeren kunne indbringe en sag om afsættelse af et bestyrelsesmedlem for Den Særlige Klageret. Den Særlige Klageret vil herefter

F. t. I. om Domstolsstyrelsen

kunne afsætte bestyrelsesmedlemmet ved dom, hvis bestyrelsesmedlemmet groft forsømmer sine pligter som bestyrelsesmedlem eller handler på en måde, der afgørende svækker tiltroen til, at vedkommende vil kunne udføre bestyrelseshvervet på betryggende vis. Afsættelse bør også kunne ske, hvis et bestyrelsesmedlem får en fysisk eller psykisk sygdom, der bevirker, at vedkommende ikke kan magte bestyrelseshvervet.

Bestyrelsen bør også selv have kompetence til at indbringe sager om afsættelse af en af dens medlemmer for Den Særlige Klageret.

Ministeren bør efter udvalgets opfattelse herudover have en mulighed for at reagere med det samme over for en bestyrelse, der handler retsstridigt, uden at skulle afvente en måske langvarig sagsbehandling ved Den Særlige Klageret. Udvalget foreslår derfor, at ministeren får beføjelse til at afsætte den samlede bestyrelse, såfremt bestyrelsen træffer klart ulovlige beslutninger, som umiddelbart har vidtrækkende konsekvenser, eller den er ansvarlig for alvorlige bevillingsoverskridelser.

Ministerens adgang til at afsætte den samlede bestyrelse og til at indbringe afsættelsessager for Den Særlige Klageret indebærer efter udvalgets opfattelse ikke, at ministeren får en pligt til løbende at føre tilsyn med, hvorledes Domstolsstyrelsen varetager sine opgaver.

7.3.2. Justitsministeriets overvejelser

Justitsministeriet finder, at der kan rejses spørgsmål om, hvorvidt det er rigtigt, at ministeren har mulighed for at afsætte den samlede bestyrelse. Det gælder også, selv om anvendelsen af denne adgang selvsagt kun vil komme på tale i helt exceptionelle tilfælde. Det foreslås derfor, at der ikke tillægges ministeren kompetence til at afsætte hele bestyrelsen.

Det vil medføre, at ministeren alene kan tage initiativ til afsættelse af bestyrelsens medlemmer enkeltvis.

Justitsministeriet kan tilslutte sig udvalgets forslag om, at afgørelse om afsættelse af enkelte medlemmer af bestyrelsen bør træffes af Den Særlige Klageret og således at sag herom kan indbringes for klageretten af bestyrelsen eller ministeren. Afsættelse af enkelte medlemmer af bestyrelsen kan komme på tale, hvis den pågældende gør sig skyldig i grov forsømmelse i udøvelsen af bestyrelseshvervet, handler på en måde, der i betydelig grad svækker tilliden til, at medlemmet vil udføre bestyrelseshvervet på betryggende vis, eller hvis det skønnes, at bestyrelsesmedlemmet bør afsættes p.g.a. svigtende helbred, jf. lovforslagets § 6, stk. 3.

Ministerens adgang til at indbringe afsættelsessager vedrørende enkelte bestyrelsesmedlemmer for Den Særlige Klageret, indebærer ikke, at ministeren har pligt til at kontrollere den løbende drift af domstolene. Anvendelsen af beføjelsen forudsætter derfor, at ministeren på anden måde er blevet bekendt med de pågældende forhold.

8. Domstolsstyrelsens budget

8.1. Den gældende budgetprocedure

Af grundlovens § 46, stk. 2, fremgår, at ingen udgift må afholdes uden hjemmel i en af Folketinget vedtaget bevillingslov. Disse bevillingslove er først og fremmest finansloven og tillægsbevillingsloven, hvor sidstnævnte indeholder ændringer af budgettet efter finanslovens vedtagelse.

Forslag til finanslov for det kommende finansår skal i henhold til grundlovens § 45 fremsættes senest fire måneder før finansårets begyndelse, det vil sige senest den 1. september. Forberedelsen af næste års finanslov indledes med, at Finansministeriet i januar måned udmelder et oplæg til de enkelte ministerområders samlede ramme for det følgende finansår.

Justitsministeriets Administrationsafdeling foretager en gennemgang og analyse af de økonomiske konsekvenser ved de af Finansministeriet udmeldte rammer. Administrationsafdelingen er i den forbindelse i løbende kontakt med de enkelte budgetområder i ministeriet, herunder Domstolsafdelingen. Justitsministeriet meddeler herefter sine bemærkninger til rammeoplægget til Finansministeriet. Efter drøftelse i regeringen udsender Finansministeriet i marts måned de endelige rammer for de kommende år.

Justitsministeriet foretager herefter en fornyet analyse af de udmeldte rammer, og på baggrund af denne analyse og eventuelt efter yderligere forhandlinger med Finansministeriet og budgetområderne udmelder departementet de økonomiske rammer for det følgende finansår til budgetområderne.

I april måned modtager Justitsministeriets Administrationsafdeling budgetområdernes - herunder Domstolsafdelingens - bidrag til finanslovsforslaget, og der udarbejdes på baggrund heraf et finanslovsbidrag for det samlede justitsvæsen, der tilsendes Finansministeriet.

I maj og juni måned foretager Finansministeriet en egentlig budgetteknisk gennemgang af Justitsministeriets bidrag til finanslovsforslaget. I den forbindelse finder der typisk en række drøftelser sted mellem Finansministeriet og Justitsministeriet. Justitsministeriets Administrationsafdeling har også i denne periode løbende kontakt med budgetområderne - herunder med Domstolsafdelingen - som i nødven-

digt omfang bistår med faktiske oplysninger og beregninger m.v.

Der er efterfølgende mulighed for at fremkomme med ændringsforslag til finanslovsforslaget ved de ordinære ændringsforslag i september og de afsluttede ændringsforslag i november måned. Proceduren i forhold til budgetområderne og Finansministeriet er stort set identisk med den beskrevne procedure for udarbejdelse af det oprindelige finanslovsbidrag.

I de ofte tidsmæssigt ganske pressede forhandlinger, der finder sted i forbindelse med finanslovens 2. og 3. behandling i november og december måned, er der også løbende kontakt mellem Justitsministeriets Administrationsafdeling og Domstolsafdelingen.

Der er endvidere i en række tilfælde i løbet af finansåret behov for at gennemføre dispositioner, der ikke har hjemmel i den vedtagne finanslov.

Til gennemførelse af visse nye og ændrede dispositioner på forventet efterbevilling må forudgående tilslutning indhentes fra Folketingets Finansudvalg ved et aktstykke fra vedkommende minister. Udarbejdelse af aktstykker sker i Administrationsafdelingen på grundlag af udkast fra de enkelte budgetområder, herunder Domstolsafdelingen. Finansudvalget kan eventuelt, forinden aktstykket tiltrædes, stille spørgsmål til ministeren eller indkalde ministeren i samråd. Endelig kan udvalget kræve, at sagen behandles i folketingsalen.

Alle aktstykker, der indeholder hjemmel til gennemførelse af dispositioner, medtages på det årlige bidrag til forslag til tillægsbevillingslov for finansåret.

8.2. Domstolsudvalgets overvejelser

Der er i Domstolsudvalget enighed om, at en af bestyrelsens hovedopgaver vil være at udarbejde et budgetforslag for domstolene og Domstolsstyrelsen for det kommende år. Bestyrelsen bør udarbejde budgetforslaget inden for de rammer, der er udmeldt af ministeren. Såfremt bestyrelsen ikke finder det muligt at sikre en forsvarlig drift af domstolene inden for de udmeldte rammer, bør bestyrelsen imidlertid efter udvalgets opfattelse kunne udarbejde et alternativt budgetforslag, der tager udgangspunkt i bestyrelsens vurdering af ressourcebehovet.

Budgetforslaget eller budgetforslagene skal afleveres til ministeren, der af udvalget forudsættes at optage forhandlinger med bestyrelsen, såfremt ministeren ikke kan følge bestyrelsens forslag.

Domstolsudvalget har overvejet, om Domstolsstyrelsen – uagtet at der normalt ikke er offentlighed med hensyn til de budgetbidrag, som forskellige styrelser afgiver til ressortministerierne, og heller ikke vedrørende de budgetforslag, som de enkelte mini-

sterier afgiver til Finansministeriet – bør sende styrelsens budgetforslag til Folketinget samtidig med, at regeringen fremsætter forslag til finanslov. Begrundelsen for en sådan ordning skulle i givet fald være, at den ville kunne bidrage til at markere domstolenes særlige stilling som den tredje statsmagt.

Et flertal i udvalget (14 medlemmer) finder ikke, at styrelsens budgetforslag altid bør sendes til Folketinget samtidig med fremsættelsen af forslag til finanslov. Flertallet finder imidlertid, at Domstolsstyrelsen bør have adgang til at henvende sig til Folketinget, såfremt der ikke har kunnet opnås enighed om et budget ved forhandlinger mellem ministeren og Domstolsstyrelsen. *9 medlemmer af flertallet* finder ikke, at det er nødvendigt at lovfæste denne adgang for styrelsen til at henvende sig til Folketinget. *5 medlemmer af flertallet* finder, at der ved lov bør pålægges regeringen en pligt til efter anmodning fra Domstolsstyrelsen at fremsende det budgetforslag, som efter bestyrelsens opfattelse er nødvendigt for at sikre en forsvarlig drift af domstolene, til Folketinget gennem Finansministeriet.

Et mindretal på 2 medlemmer finder ikke, at Domstolsstyrelsen bør have en særlig adgang til at gøre Folketinget bekendt med sine budgetønsker. Mindretallet henviser til, at domstolene, såfremt de ubeskåret kan sende deres ønsker til Folketinget, vil opnå en betydelig fortrinsstilling i forhold til andre offentlige budgetter. Dette mindretal finder ikke, at der er sagligt belæg for at tillade domstolene en så betydelig fortrinsstilling til samfundets økonomiske ressourcer.

Om udvalgets overvejelser henvises i øvrigt til betænkningen side 106-109.

8.3. Justitsministeriets overvejelser

Justitsministeriet er enig med udvalget i, at en af de væsentligste opgaver for Domstolsstyrelsens bestyrelse vil være at udarbejde budgetforslag for Domstolsstyrelsen og domstolene. Bestyrelsen skal herunder vurdere behovet for ressourcer på de enkelte områder vedrørende domstolene og tage stilling til, om det eventuelt er nødvendigt at tilføre yderligere ressourcer for at sikre en hensigtsmæssig drift af domstolene.

Bestyrelsens forslag til budget forudsættes også i overensstemmelse med udvalgets indstilling sendt til justitsministeren med henblik på, at det kan indgå i udkastet til bidrag til finanslovsforslaget.

Når det drejer sig om fordelingen af udgifterne inden for den udmeldte ramme, er det forudsat, at der lægges afgørende vægt på de prioriteringer og forslag, som Domstolsstyrelsens bestyrelse har lagt til grund ved udarbejdelsen af budgetforslaget. Det vil

naturligvis ikke afskære fra, at der sker en drøftelse med styrelsens ledelse om styrelsens forslag til fordelingen af bevillingen.

Såfremt bestyrelsen finder det nødvendigt, at der afsættes ressourcer til domstolene ud over den udmeldte ramme, forudsættes det, at bestyrelsen fremsætter forslag herom over for justitsministeren med kommentarer og redegørelser, der kan belyse det angivne behov for yderligere ressourcer. Der må herefter – hvis man ikke umiddelbart kan tilslutte sig forslagene – optages forhandlinger med bestyrelsen om tildelingen af ressourcer, men regeringen vil ikke være bundet til at indarbejde et sådant forslag fra bestyrelsen, der ligger ud over den udmeldte ramme, i bidraget til regeringens finanslovsforslag.

Justitsministeriet er endvidere enig med flertallet i udvalget om, at Domstolsstyrelsen bør have adgang til at rette henvendelse til Folketinget vedrørende styrelsens budget. Domstolsstyrelsen kan således fremsende sit budgetforslag til Folketinget, når finansloven er fremsat, ligesom Folketinget kan rekvirere dette.

9. Sagsbehandlingsregler for Domstolsstyrelsen

9.1. Gældende ret

Justitsministeriets Domstolsafdeling, der i dag varetager domstolsadministrationen, er undergivet forvaltningslovens og offentlighedslovens regler. Endvidere har Folketingets Ombudsmand indseende med den forvaltning, der udøves af Domstolsafdelingen.

Folketingets Ombudsmands kompetence omfatter derimod ikke den del af forvaltningen, der varetages af domstolene, jf. lov om Folketingets Ombudsmand § 7, stk. 2.

9.2. Domstolsudvalgets overvejelser

Det er Domstolsudvalgets opfattelse, at forvaltningsloven og offentlighedslovens regler også bør gælde for Domstolsstyrelsen. Udvalget er derimod delt i spørgsmålet om, hvorvidt Folketingets Ombudsmand skal have kompetence i relation til Domstolsstyrelsen.

Et flertal i udvalget (13 medlemmer) finder ikke, at Folketingets Ombudsmand skal have kompetence i relation til Domstolsstyrelsen. Flertallet lægger her ved bl.a. vægt på, at der ved oprettelsen af Domstolsstyrelsen sker en adskillelse af domstolsadministrationen fra den udøvende magt. Beslutningskompetencen og ansvaret for Domstolsstyrelsens virksomhed placeres hos en bestyrelse, der fungerer uafhængigt af den udøvende magt, og ministeren er afskåret fra gennem tjenestebefalinger at kunne øve

indflydelse på Domstolsstyrelsens virksomhed. Dette harmonerer efter flertallets opfattelse ikke med den generelle afgrænsning af ombudsmandens kompetence.

Et mindretal i udvalget (3 medlemmer) er af den opfattelse, at Folketingets Ombudsmand bør have indseende med den forvaltning, som udøves af Domstolsstyrelsen og dens bestyrelse. Disse medlemmer lægger bl.a. vægt på, at opgaverne knyttet til administrationen af domstolene ikke ændrer karakter af at blive flyttet fra Justitsministeriets Domstolsafdeling til en selvstændig domstolsstyrelse. Der vil fortsat være tale om forvaltningsvirksomhed. Mindretallet lægger endvidere vægt på, at der er en instans, de ansatte og andre kan rette henvendelse til, såfremt man er utilfreds med Domstolsstyrelsens handlemåde i en given sag.

Om udvalgets overvejelser henvises i øvrigt til betænkningen side 114.

9.3. Justitsministeriets overvejelser

Justitsministeriet kan tiltræde, at såvel forvaltningsloven som offentlighedsloven bør finde anvendelse på Domstolsstyrelsens virksomhed.

Justitsministeriet er endvidere enig med Domstolsudvalgets flertal i, at Folketingets Ombudsmands kompetence ikke bør omfatte Domstolsstyrelsens virksomhed.

Justitsministeriet finder det som flertallet uhenigtsmæssigt, såfremt ombudsmanden skal kunne udøve virksomhed over for en bestyrelse, der er helt uafhængig af den udøvende magt i øvrigt. Med den øgede uddelegering af administrationen, som forventes at finde sted i de kommende år, til de enkelte embeder, kan der endvidere opstå det problem, at selv om Folketingets Ombudsmand skulle være kompetent i forhold til Domstolsstyrelsen, vil han ikke være kompetent inden for samme område, såfremt dette uddelegeres til de enkelte embeder, idet domstolenes virksomhed ikke er omfattet af ombudsmandsloven.

Ud fra tilsvarende synspunkter har de to landsretter og Dommerforeningen i høringsvarene udtalt sig imod, at ombudsmanden tillægges kompetence i forhold til styrelsen. Derimod finder Advokatrådet og Det Danske Center for Menneskeretigheder, at Domstolsstyrelsens virksomhed bør være undergivet ombudsmandens kompetence.

10. Øvrige spørgsmål som følge af oprettelsen af Domstolsstyrelsen

I dette afsnit redegøres for en række spørgsmål, som følger af oprettelsen af en domstolsstyrelse, men

som ikke eller kun meget kortfattet er omtalt i Domstolsudvalgets betænkning.

10.1. Bevillingskontrol

10.1.1. Rigsrevisor og statsrevisorerne

Domstolsudvalget finder, at Domstolsstyrelsen ligesom andre statslige organer skal være undergivet reglerne for revision af statens regnskaber, jf. betænkningen side 105.

Justitsministeriet er enig i denne vurdering, og en modsat løsning vil også være helt usædvanlig i det statslige system.

Det foreslås derfor, at statsrevisorerne og Rigsrevisionen skal have samme kompetence over for Domstolsstyrelsen som over for alle andre statslige myndigheder. Rigsrevisor kan således forlange, at Domstolsstyrelsen fremlægger alle oplysninger, der efter rigsrevisors skøn er af betydning for rigsrevisors hverv, ligesom rigsrevisor til enhver tid kan foretage revision og regnskabsmæssig gennemgang hos Domstolsstyrelsen. Domstolsstyrelsen vil endvidere være forpligtet til at besvare rigsrevisors bemærkninger til en foretagen revision og gennemgang af Domstolsstyrelsens regnskaber. Rigsrevisor vil også som hidtil kunne foretage revision og regnskabsgennemgang ved retterne.

Det følger endvidere af denne opgavefordeling, at ministeren må kunne afkræve Domstolsstyrelsen en udtalelse, såfremt rigsrevisor i medfør af rigsrevisorlovens § 16, stk. 2, anmoder ministeren om en udtalelse i forbindelse med rigsrevisors stillingtagen til en konkret revisionssag vedrørende Domstolsstyrelsens regnskaber, eller ministeren efter rigsrevisorlovens § 18, stk. 2, skal afgive en redegørelse til statsrevisorerne om de foranstaltninger og overvejelser, som en beretning fra rigsrevisor om en revisionssag i Domstolsstyrelsen har givet anledning til.

I forbindelse med konkrete revisionssager vil rigsrevisor/statsrevisorerne således rette henvendelse til ministeren, der besvarer sådanne henvendelser efter forud indhentet udtalelse fra Domstolsstyrelsen. Dette vil naturligvis ikke være til hinder for, at Rigsrevisionen i forbindelse med behandlingen af konkrete sager kan rette direkte henvendelse til Domstolsstyrelsen med spørgsmål af faktisk og mere opklarende karakter.

Efter rigsrevisorlovens § 14 fastsætter rigsrevisor bestemmelser om afholdelse af *kasse- og beholdningseftersyn*. Ifølge bekendtgørelse nr. 337 af 24. juni 1977 § 3 afholdes kasseeftersyn af rigsrevisor, medmindre der er indgået anden aftale mellem rigsrevisor og den pågældende minister. Hidtil har kasseeftersynet ved domstolene ifølge aftale mellem ju-

stitsministeren og rigsrevisor bl.a. været varetaget af ansatte i Justitsministeriets departement.

Justitsministeriet finder imidlertid, at denne ordning bør ophøre ved oprettelsen af en domstolsstyrelse. Det vil således stemme dårligt med de intentioner, der ligger bag oprettelsen af en uafhængig domstolsstyrelse, hvis ansatte i ministeriets departement, der er underordnet justitsministeren, skal stå for revisionen af retternes regnskaber.

Den fremtidige revision af domstolenes regnskaber kan eventuelt tilrettelægges således, at opgaven efter aftale med Rigsrevisionen varetages af ansatte i Domstolsstyrelsen.

En anden mulighed er, at Domstolsstyrelsen opretter et revisionssekretariat, der eventuelt med bistand fra eksterne inspektører forestår kasseinspektionen ved domstolene. En endelig stillingtagen til dette spørgsmål må imidlertid efter Justitsministeriets opfattelse ske efter nærmere drøftelser mellem rigsrevisionen og Domstolsstyrelsens bestyrelse.

10.1.2. Budgetopfølgning i finansåret

I løbet af finansåret sker der løbende en budgetopfølgning, der former sig som en sammenstilling af det faktiske forløb med det budgetterede.

Herved sker der en sammenligning af det faktiske forbrug med bevillingerne på den pågældende konto, og det vurderes, om de anvendte budgetteringsforudsætninger har vist sig holdbare.

I staten er der indført en fast procedure for den løbende budgetopfølgning. Der påhviler i den forbindelse ministerierne en forpligtelse til nøje at overvåge det faktiske udgifts- og indtægtsforløb. Herudover påhviler der ministerierne en såkaldt »initiativpligt«. Heri ligger, at en minister, som registrerer større udgifter end budgetteret – eller mindre indtægter – har pligt til at overveje, hvilke foranstaltninger der kan tages for at kompensere herfor. Der kan f.eks. blive tale om en stramning af den bagvedliggende lovgivning eller gennemførelse af administrative ændringer m.v.

Justitsministeriets Administrationsafdeling udarbejder således tre gange årligt *totalrammeredegørelser* for finansåret. Formålet med disse rammeredegørelser er at give Finansministeriet en status for såvel udgiftsudviklingen i det løbende finansår som udarbejdelsen af finanslovforslaget for det kommende finansår. Disse totalrammeredegørelser udarbejdes i et nært samarbejde mellem Administrationsafdelingen og de enkelte budgetområder – herunder Domstolsafdelingen.

Domstolsudvalget har ikke i sin betænkning berørt spørgsmålet om udarbejdelse af totalrammeredegørelser. Efter Justitsministeriets opfattelse bør

Domstolsstyrelsen som alle andre statsinstitutioner være forpligtet til at udarbejde sådanne løbende budgetopfølgninger. Justitsministeriet finder, at proceduren på dette område bør tilrettelægges således, at ministeren med henblik på udarbejdelse af totalrammerede gørelser kan anmode Domstolsstyrelsen om bidrag hertil. De bidrag, som Domstolsstyrelsen sender til ministeriet vedrørende Domstolsstyrelsens faktiske forbrug i den forløbne tid, vil således af ministeren skulle videresendes til Finansministeriet. Det vil dog også under en sådan ordning være Domstolsstyrelsens bestyrelse, der har ansvaret for, at de tildelte bevillinger til domstolene og til Domstolsstyrelsen ikke overskrides eller anvendes i strid med de forudsætninger, hvorunder de er givet.

10.1.3. Bevillingskontrol og statsregnskab

Revisionen i staten foretages dels af de folkevalgte statsrevisorer og dels af Rigsrevisionen.

Senest 6 måneder efter finansårets udløb skal statsregnskabet, jf. grundlovens § 47, stk. 1, afgives til statsrevisorerne. I henhold til grundlovens § 47 er det statsrevisorerens opgave at kontrollere, at de forudsætninger og begrænsninger, som gælder for administrationens dispositioner over de af Folketinget givne bevillinger, bliver overholdt.

Statsrevisorerne bygger bevillingskontrollen på resultaterne af en forudgående revisionsgennemgang foretaget af Rigsrevisionen.

Efter § 17, stk. 1, i rigsrevisorloven påhviler det rigsrevisor at afstemme statsregnskabet med særregnskaberne og sammenholde bevillings- og regnskabstal. Der skal afgives beretning herom til statsrevisorerne.

Til brug for gennemgangen af statsregnskabet for det forgangne finansår indkalder Rigsrevisionen regnskabsmateriale fra de forskellige ministerier.

For domstolenes vedkommende foregår denne revision i dag således, at Justitsministeriets Administrationsafdeling indhenter bidrag til de regnskabsmæssige forklaringer fra Domstolsafdelingen.

Herefter foretager Rigsrevisionen en gennemgang af regnskabet, der sammenholdes med ministeriets regnskabsmæssige forklaringer vedrørende større afvigelser m.v. Efter endt kontrol afgiver Rigsrevisionen beretning til statsrevisorerne, der tager stilling til de spørgsmål m.v., som eventuelt er rejst af Rigsrevisionen. Kontrollen har som sit væsentligste formål at give de politiske myndigheder et indtryk af, om administrationen har fulgt de retningslinjer for ressourceforbruget, som de bevilgende myndigheder har udstukket gennem bevillingerne.

Efter Justitsministeriets opfattelse kan den ovenfor beskrevne fremgangsmåde for bevillingskontrol-

len og statsregnskabet opretholdes også efter oprettelse af en domstolsstyrelse.

Som følge af, at det er Domstolsstyrelsens bestyrelse – og ikke ministeren – der har ansvaret for, at de tildelte bevillinger ikke er overskredet eller anvendt i strid med de forudsætninger, hvorunder de er givet, vil ministeren dog i forbindelse med aflæggelse af statsregnskabet alene have mulighed for at anmode Domstolsstyrelsen om en udtalelse, såfremt der efter ministeriets opfattelse er behov for yderligere oplysninger om afvigelser i forhold til de budgetterede udgifter.

10.2. Personale m.v.

Oprettelsen af en domstolsstyrelse rejser en række spørgsmål med hensyn til personale. Dels skal der tages nærmere stilling til vilkårene for medlemmerne af bestyrelsen for Domstolsstyrelsen og til en række spørgsmål vedrørende Domstolsstyrelsens direktør, dels medfører den nye struktur spørgsmål om ansættelsesforholdene for det øvrige personale i Domstolsstyrelsen.

10.2.1. Domstolsstyrelsens bestyrelse

Domstolsudvalget finder henset til omfanget og karakteren af hvervet som bestyrelsesmedlem, at bestyrelsesmedlemmerne bør have et vederlag for deres arbejde. Udvalget foreslår, at vederlæggelsen reguleres i den vedtægt, der skal fastsættes for Domstolsstyrelsen, og som skal godkendes af justitsministeren, jf. § 7 i udvalgets lovudkast.

Justitsministeriet er enig i, at bestyrelshvervet indebærer et sådant ansvar og må antages at få et sådant omfang, at der bør ydes medlemmerne vederlag herfor. Justitsministeriet forudsætter, at vederlagets størrelse drøftes mellem bestyrelsen og justitsministeren, hvorefter spørgsmålet må forhandles med Finansministeriet. Det må ved fastsættelsen af vederlagets størrelse tages i betragtning, at der kan gøre sig særlige hensyn gældende for de medlemmer, der ikke er offentligt ansatte. Det forudsættes i øvrigt, at udgifterne til vederlag m.v. til bestyrelsen afholdes inden for Domstolsstyrelsens bevillingsmæssige rammer.

Bestyrelsen fastsætter selv sin forretningsorden, jf. lovforslagets § 7, stk. 1, og bemærkningerne til denne bestemmelse.

Det er efter Justitsministeriets opfattelse ikke sikkert, at der vil være behov for at fastsætte en vedtægt for Domstolsstyrelsen. Det vil således være bestyrelsen og direktøren, der i samarbejde løbende fastlægger arbejdstilrettelæggelsen og arbejdsformen i styrelsen.

Justitsministeriet foreslår derfor, at det i loven fastsættes, at bestyrelsen *kan* fastsætte en vedtægt, såfremt den måtte finde behov herfor, men der er ikke pligt hertil.

Det er heller ikke fundet nødvendigt, at justitsministeren skal godkende en eventuel vedtægt for Domstolsstyrelsen. Det må således anses for mest hensigtsmæssigt, at det er bestyrelsen, der - uden at skulle forelægge spørgsmålet for ministeren - træffer afgørelse vedrørende arbejdsformen i styrelsen. Der henvises i øvrigt til lovforslaget § 7, stk. 2.

Der er således ikke krav om, at bestyrelsens vederlag fremgår af forretningsordenen eller en eventuel vedtægt.

10.2.2. Domstolsstyrelsens direktør

Direktøren skal varetage den daglige ledelse af Domstolsstyrelsen og skal herunder følge de anvisninger og retningslinier, der er givet af bestyrelsen. Direktøren skal endvidere udarbejde oplæg til budgetforslaget for kommende finansår samt oplæg til den overordnede fordeling af bevillingerne inden for de rammer, der er fastsat på finansloven. Der henvises herom til lovforslagets § 5.

Domstolsudvalget foreslår, at det skal være bestyrelsen, der ansætter og afskediger Domstolsstyrelsens direktør, jf. § 5, stk. 2, i udvalgets lovudkast.

Justitsministeriet er enig i, at det skal være bestyrelsen, som har ansvaret for Domstolsstyrelsens virksomhed, der skal tage stilling til ansættelsen af styrelsens direktør, og at det også bør være bestyrelsen, der har kompetence til i givet fald at træffe afgørelse om afskedigelse af direktøren. Lovforslaget er således også på dette punkt udformet i overensstemmelse med forslaget fra Domstolsudvalget, jf. forslaget § 5, stk. 2.

Domstolsudvalget har ikke taget nærmere stilling til direktørens ansættelsesforhold, herunder løn m.v. Justitsministeriet finder det rigtigst, at dette spørgsmål ikke fastlægges på nuværende tidspunkt, men afventer, at Domstolsstyrelsens bestyrelse har haft anledning til at vurdere de forhold, der bør gælde for direktørens ansættelse. Der er derfor ikke ved lovforslaget taget endelig stilling til den lønmæssige indplacering af direktøren m.v.

Det forudsættes i øvrigt, at oprettelsen af denne stilling samt løn og øvrige ansættelsesforhold, når dette har været drøftet mellem bestyrelsen og ministeren, skal forhandles nærmere med Finansministeriet.

10.2.3. Personalet i Domstolsstyrelsen

Domstolsudvalget forudsætter, at det er Domstolsstyrelsens direktør, der ansætter styrelsens personale.

Justitsministeriet er enig i, at det vil være bedst stemmende med styrelsens uafhængige stilling, at Domstolsstyrelsens ledelse, det vil i praksis sige direktøren, har kompetencen til at ansætte styrelsens personale.

Det er endvidere forudsat, at direktøren i samarbejde med bestyrelsen må tage stilling til normeringen og sammensætningen af styrelsens personale.

Overførsel af ansættelses- og afskedigelseskompetencen fra Justitsministeriet til Domstolsstyrelsen rejser spørgsmål i relation til de forskellige personalegrupper i styrelsen, som beskrives i det følgende.

Det overenskomstansatte personale

Det overenskomstansatte personale i Justitsministeriets Domstolsafdeling omfatter i dag både jurister og administrativt personale. Dette personale er ansat af ministeriet og med Justitsministeriet med tilhørende institutioner som ansættelsesområde.

Den ændrede struktur ved oprettelsen af en domstolsstyrelse medfører, at det overenskomstansatte personale fremover skal have Domstolsstyrelsen som ansættelsesmyndighed, og at styrelsen skal være ansættelsesområdet.

Det vil i øvrigt være op til Domstolsstyrelsens bestyrelse at træffe afgørelse om, hvorvidt der skal indgås turnusordninger med andre offentlige myndigheder og institutioner m.v.

Det tjenestemandsansatte personale

Det tjenestemandsansatte personale i Justitsministeriets Domstolsafdeling er i dag ansat med Justitsministeriet som ansættelsesmyndighed og med Justitsministeriet med tilhørende institutioner samt samtlige andre ministeriers departementer som ansættelsesområde. Det tjenestemandsansatte personale omfatter afdelingschefstillingen, stillinger som kontorchefer m.v. og administrativt personale.

Det foreslås som nævnt ovenfor, at Domstolsstyrelsen fremover skal være ansættelsesmyndighed for styrelsens eget personale, herunder også det tjenestemandsansatte personale.

Efter tjenestemandslovens § 3 udnævnes tjenestemænd af kongen eller ministeren, der dog ved bekendtgørelse kan overlade kompetencen til andre. En ændring af ansættelsesmyndigheden, således at kompetencen tilkommer Domstolsstyrelsen, kan således gennemføres ved en delegation i medfør af tjenestemandslovens § 3.

Ved en sådan delegation vil Domstolsstyrelsen blive ansættelsesmyndighed for det tjenestemandsansatte personale i Domstolsstyrelsen. Det indebærer, at Domstolsstyrelsen skal varetage opgaverne i relation til ansættelser, disciplinærsager og afskedigelser, idet dog sager vedrørende uansøgt afsked formelt skal henhøre under justitsministeren, jf. delegationsforbudet i tjenestemandslovens § 26, stk. 2, ligesom sager vedrørende kongelig udnævnelse må forelægges dronningen via justitsministeren.

Domstolsudvalget har ikke overvejet ansættelsesområdet for det tjenestemandsansatte personale.

Justitsministeriet finder ikke, at der er grund til at indsnævre det tjenestemandsansatte personales ansættelsesområde. Det afgørende er således, at styrelsen selv kan vælge sit personale, og denne adgang består, selv om personalet ligesom hovedparten af andre ansatte i staten får et ansættelsesområde, der er bredere end styrelsen. Det forudsættes således, at tjenestemandsansat personale i Domstolsstyrelsen har samme ansættelsesområde som andre tjenestemandsansatte i statsadministrationen.

Det nuværende personale i Justitsministeriets Domstolsafdeling

De opgaver, som i fremtiden vil komme til at henhøre under Domstolsstyrelsen, varetages alle i dag af Justitsministeriets Domstolsafdeling, hvis struktur er nærmere beskrevet ovenfor under pkt. 2.

Det vil derfor være naturligt, at udgangspunktet bliver, at det personale, der i dag gør tjeneste i Justitsministeriets Domstolsafdeling, fortsætter i deres hidtidige stillinger, men med tjeneste i Domstolsstyrelsen. Det vil også være nødvendigt for at styrelsen kan fungere ved lovens ikrafttræden, at der fortsat er personale med viden om og erfaring med hensyn til de sagsområder, der skal varetages af Domstolsstyrelsen.

Der kan imidlertid rejses spørgsmål om, hvorvidt det på en tilstrækkelig tydelig måde markerer de forandringer, der er hovedformålet med reformen, at også de nuværende chefer i Justitsministeriets Domstolsafdeling kommer til at gøre tjeneste i styrelsen.

Det forudsættes derfor, at kontorpersonalet og de juridiske fuldmægtige fortsætter i deres hidtidige stillinger med tjeneste i Domstolsstyrelsen, mens chefstillingerne i Domstolsstyrelsen opslås som ledige, medmindre bestyrelsen ønsker en anden ordning.

10.2.4. Personalet ved domstolene

Domstolsudvalget har overvejet en række spørgsmål vedrørende personalet ved domstolene. Således foreslår udvalget oprettelse af et dommerudnævnel-

sesråd, der indebærer en ændret procedure i forbindelse med udnævnelse af dommere. Udvalget foreslår endvidere en række ændringer vedrørende dommerfuldmægtiges ansættelse, herunder en bedre beskyttelse mod afsked og forflyttelse, et ændret ansættelsesområde m.v.

Disse forslag indebærer bl.a. ændringer i retsplejeloven og foreslås gennemført ved det samtidigt fremsatte forslag til lov om ændring af retsplejeloven, tjenestemandsloven og forskellige andre love.

10.2.5. Kompetencen vedrørende lønforhandling og dommeraftaler

Domstolsudvalget finder, at det også efter oprettelsen af Domstolsstyrelsen skal være justitsministeren, der varetager forhandlingerne vedrørende fastsættelse af løn og arbejdsvilkår for domstolsansatte.

I forbindelse med *overenskomstforhandlingerne* varetager Finansministeriet – som statens arbejdsgiver – forhandlingerne med de forhandlingsberettigede organisationer. Omfanget af inddragelse af Justitsministeriet i forbindelse med forhandlingerne om løn- og arbejdsvilkår for personalegrupper på Justitsministeriets område varierer. Almindeligvis bliver Justitsministeriet bedt om at tilkendegive sin opfattelse af de fremsatte overenskomstkrav enten af den organisation, der fremsætter kravene, eller af Finansministeriet. Endvidere bliver Justitsministeriet i varierende omfang orienteret om forhandlingernes forløb af vedkommende organisation og/eller af Finansministeriet og bliver i den forbindelse i nogle tilfælde bedt om at tilkendegive sin opfattelse af de fremsatte krav eller modkrav.

Ved *udmøntningen af overenskomstresultatet i løbet af overenskomstperioden* kan Justitsministeriet i nogle tilfælde på egen hånd træffe aftale med vedkommende faglige organisation, f.eks. om udmøntning af bestemte puljer eller lignende, som er overført til Justitsministeriet. I andre tilfælde nødvendiggør udmøntningen, at Finansministeriet inddrages, f.eks. hvor der er tale om sager, der er omfattet af cheflønsudvalgets kompetence, om omklassificeringer i øvrigt af chefer eller om udmøntning af midlerne i centrale puljer. I disse tilfælde drøfter Justitsministeriet typisk med vedkommende personaleorganisation, hvilke ønsker der bør fremsættes, og Justitsministeriet indgår herefter i en forhandling med Finansministeriet med henblik på at opnå disse ønsker. Den endelige aftale om udmøntningen indgås mellem Finansministeriet og vedkommende organisation.

I modsætning til udvalget finder Justitsministeriet det bedst stemmende med det overordnede formål med etableringen af Domstolsstyrelsen, at det fremover bliver styrelsen, der varetager disse opgaver i

relation til fastsættelse af løn og arbejdsvilkår for personalet ved domstolene og i Domstolsstyrelsen. Det taler også for at tillægge styrelsen denne opgave, at styrelsen har det bedste kendskab til personalets arbejdsforhold m.v., og at lønforhandlinger har væsentlige budgetmæssige konsekvenser.

Justitsministeriets Domstolsafdeling indgår i dag en række aftaler vedrørende dommeres hverv i offentlige nævn og råd. Disse aftaler, der kaldes *dommeraftaler*, regulerer bl.a. vederlæggelsen af dommerens arbejde som formænd eller medlemmer i disse nævn eller råd. Aftalerne indgås efter forudgående forelæggelse for Finansministeriet og efter konkret bemyndigelse fra dette ministerium.

Domstolsudvalget har ikke overvejet om denne opgave skal varetages af Domstolsstyrelsen. Justitsministeriet finder det imidlertid mest hensigtsmæssigt, at Domstolsstyrelsen fremover indgår disse dommeraftaler. Det skyldes bl.a., at indgåelsen af sådanne aftaler og udpegningen af dommere i de enkelte hverv er en opgave af administrativ karakter, der bedst kan løses af Domstolsstyrelsen, som vil få den tætteste kontakt til domstolene. Da aftalerne som nævnt indgås efter konkret bemyndigelse fra Finansministeriet, finder Justitsministeriet ikke, at der kan være afgørende betænkeligheder ved en sådan ordning.

10.3. Departementets varetagelse af opgaver i relation til Domstolsstyrelsen

Domstolsudvalget forudsætter, at der oprettes et selvstændigt kontor i ministeriets departement, der skal bistå ministeren med de opgaver, der efter oprettelsen af Domstolsstyrelsen vil skulle varetages af ministeren, jf. betænkningen side 402.

Justitsministeriet er enig i, at der vil være behov for sekretariatsmæssig bistand til ministeren til varetagelse bl.a. af den løbende kontakt med styrelsen, koordinering af styrelsens og ministeriets opgaver m.v.

Der vil således være behov for at oprette nogle nye stillinger i departementet, der kan indgå i løsningen af disse opgaver.

Der vil herudover blive behov for nogle yderligere stillinger i departementet til at varetage de administrationsområder, der i dag behandles i Domstolsafdelingen, men som fremover vil skulle varetages af andre afdelinger i departementet.

11. Forslagets økonomiske og administrative konsekvenser

Lovforslaget om oprettelse af en domstolsstyrelse indebærer umiddelbart en række merudgifter.

Der skal således oprettes en bestyrelse som Domstolsstyrelsens øverste ledelse med det overordnede ansvar for Domstolsstyrelsens virksomhed. Bestyrelsen skal vederlægges og have sekretariatsbistand og lokaler. Der skal endvidere ansættes en direktør for styrelsen. Selv om det som nævnt forudsættes, at hovedparten af det nuværende personale i Justitsministeriets Domstolsafdeling fortsætter i deres hidtidige stillinger, men med tjeneste i Domstolsstyrelsen, vil udskillelsen af funktioner, der hidtil har været fælles med Justitsministeriet, medføre behov for yderligere personaleressourcer i styrelsen. Det drejer sig navnlig om personale m.v. til etablering af en selvstændig edb-organisation og til varetagelsen af opgaver med administration af Domstolsstyrelsens og domstolens personale.

Udskillelsen af domstolsadministrationen i en selvstændig styrelse forudsætter endvidere tilførsel af yderligere ressourcer til Justitsministeriets departement til varetagelsen af opgaver med den løbende kontakt med styrelsen, koordinering af styrelsens og ministeriets opgaver, funktioner vedrørende udnævnelse og afskedigelse af dommere og retsassessorer m.v. samt de administrationsområder med tilknytning til domstolene, som efter forslaget skal henhøre under Justitsministeriet.

På længere sigt vil det være bestyrelsen, der i samarbejde med direktøren træffer afgørelse om Domstolsstyrelsens organisation og forretningsgange. Bestyrelsens dispositioner med hensyn hertil vil selv sagt kunne have udgiftsmæssige konsekvenser. For ikke at foregribe bestyrelsens dispositioner finder Justitsministeriet det rigtigst, at der ikke i forbindelse med lovforslaget foretages en beskrivelse og vurdering af Domstolsstyrelsens endelige fremtidige struktur og de eventuelle merudgifter, som en sådan struktur indebærer. Sådanne eventuelle merudgifter må Domstolsstyrelsens bestyrelse således søge den fornødne budgetmæssige tilslutning til, når bestyrelsen har truffet beslutning om den fremtidige struktur.

Lovforslaget indebærer etableringsudgifter på ca. 2,5 mio. kr. De årlige driftsudgifter udgør 7,5 mio. kr., heraf 7 mio. kr. lønsum. Da ikrafttrædelsesdatoen ikke er endeligt fastsat, er det ikke muligt at angive udgiftsvirkningen på de enkelte finansår. For så vidt angår de øvrige konsekvenser af nyordningen af domstolens administration henvises til det samtidigt fremsatte lovforslag om ændring af retsplejeloven, tjenestemandsløven og forskellige andre love (Rekruttering af dommere, dommerfuldmægtiges ansættelsesvilkår, dommeres bierhverv og ændringer som følge af oprettelse af en domstolsstyrelse m.v.)

Lovforslaget har ikke erhvervsøkonomiske eller

miljømæssige konsekvenser, ligesom lovforslaget ikke indeholder EU-retlige aspekter.

12. Hørte myndigheder m.v.

Domstolsudvalgets betænkning har været sendt til høring hos præsidenterne for Højesteret, Østre Landsret, Vestre Landsret, Sø- og Handelsretten i København, Københavns Byret, præsidenterne for retterne i Århus, Odense, Ålborg og Roskilde, Præsidentrådet, Den Særlige Klageret, Rigsadvokaten, Rigspolitichefen, Politidirektøren i København, Den Danske Dommerforening, Foreningen af Politimestre i Danmark, Dommerfuldmægtigforeningen, Politifuldmægtigforeningen, Politiets og Domstolens Tjenestemandsforening, HK Landsklubben Dommerkontorerne, Advokatrådet, Foreningen af Advokater og Advokatfuldmægtige, Det Danske Center for Menneskerettigheder, Københavns Universitet, Aarhus Universitet, Rektorkollegiet, Dansk Folkeoplysnings Samråd, Voldgiftsnævnet for Bygge- og Anlægsvirksomhed, Arbejdsretten, Landsorganisationen i Danmark, Dansk Arbejdsgiverforening, Dansk Industri, Funktionærernes og Tjenestemændenes Fællesråd, DJØF, Forbrugerrådet, Håndværksrådet, Assurandør-Societet, Realkreditrådet, Forbrugerstyrelsen, Det Danske Voldgiftsinstitut og Rigsrevisionen.

Endvidere sendes lovforslaget til høring hos de samme myndigheder og organisationer m.v. samt idig med fremsættelsen for Folketinget.

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Bestemmelsen afgrænser Domstolsstyrelsens arbejdsområde, der vil være at varetage de bevillingsmæssige og administrative opgaver, der er knyttet til driften af domstolene. Disse funktioner varetages i dag af Domstolsafdelingen i Justitsministeriets departement. Der henvises til beskrivelsen heraf i de almindelige bemærkninger pkt. 2.

Som det fremgår af bestemmelsen, skal styrelsen varetage domstolens bevillingsmæssige forhold. Det er udtrykkeligt angivet i loven, at bestyrelsen skal udarbejde et budgetforslag for kommende finansår, jf. lovforslagets § 3, stk. 3, nr. 1, og at bestyrelsen skal stå for den overordnede fordeling af bevillingerne inden for de rammer, der er fastsat på finansloven, jf. lovforslagets § 3, stk. 3, nr. 2. Direktørens opgaver i den forbindelse er beskrevet i § 5, stk. 3.

Domstolsstyrelsens varetagelse af de bevillingsmæssige forhold vil herudover bl.a. bestå i at fordele ressourcerne til de enkelte embeder og fastsætte de

generelle regler om embedernes adgang til at disponere, herunder regnskabsinstruks for domstolene m.v.

Efter bestemmelsen i § 1 skal Domstolsstyrelsen endvidere varetage domstolens administrative forhold. Herunder falder bl.a. administrationen af retsbygningerne og inventar, varetagelse af opgaver i forbindelse med nybyggeri til retterne og opgaver knyttet til retternes anvendelse af teknologi m.v.

De administrative forhold omfatter også administration af domstolens personale. Domstolsstyrelsen skal således bl.a. stå for ansættelse, lønanvisning, meddelelse af orlov, administration af pensioner m.v. for det juridiske og administrative personale i det omfang, disse opgaver ikke er henlagt til retterne selv eller som følge af reglerne i retsplejeloven om dommere og dommerfuldmægtige tilkommer retspræsidenterne, Den Særlige Klageret eller justitsministeren. Domstolsstyrelsen vil endvidere komme til at varetage forhandlingen af løn og arbejdsvilkår for personalet ved domstolene og for personalet i styrelsen, jf. herom de almindelige bemærkninger pkt. 10.2.5.

For dommerne gælder, at indstilling til droiningen om udnævnelse afgives af justitsministeren på grundlag af Dommerudnævnelsesrådets indstilling, men det forudsættes, at de praktiske opgaver i forbindelse med udnævnelse samt den øvrige administration vedrørende dommernes ansættelsesforhold varetages af Domstolsstyrelsen, jf. også pkt. 3.3.7. i de almindelige bemærkninger til lovforslaget om ændring af retsplejeloven, tjenestemandsløven og forskellige andre love.

Til § 2

I stk. 1 præciseres det, at Domstolsstyrelsen er en selvstændig statsinstitution, der ledes af en bestyrelse og en direktør. At Domstolsstyrelsen er en statsinstitution indebærer, at Domstolsstyrelsen er undergivet de til enhver tid gældende regler og anvisninger vedrørende statens budget- og bevillingssystem. Domstolsstyrelsen vil endvidere være omfattet af de gældende regler om revision af statens regnskaber, jf. nærmere beskrivelsen i de almindelige bemærkninger pkt. 8 og pkt. 10.1.

Hensigten med at etablere en selvstændig domstolsstyrelse ledet af en bestyrelse er ud fra hensynet til domstolens uafhængighed at sikre domstolsadministrationen en udstrakt grad af selvstændighed. I overensstemmelse hermed er det i § 3 angivet, at bestyrelsen er Domstolsstyrelsens øverste ledelse, som har det overordnede ansvar for Domstolsstyrelsens virksomhed. Justitsministeren har ikke nogen in-

struktionsbeføjelse over for Domstolsstyrelsen, og justitsministeren er ikke rekursmyndighed for de afgørelser, Domstolsstyrelsen træffer. Dette er udtrykkeligt angivet i *stk. 2*.

Der er således ikke noget over-/underordningsforhold mellem justitsministeren og Domstolsstyrelsen, ligesom justitsministeren ikke skal føre løbende tilsyn med Domstolsstyrelsens virksomhed.

Justitsministeren kan til enhver tid kræve at få oplysninger fra bestyrelsen om forhold vedrørende Domstolsstyrelsens virksomhed. Sådanne oplysninger kan f.eks. være relevante ved ministerens overvejelser om et lovinitiativ, eller hvis der i Folketinget er rejst spørgsmål om forhold, der relaterer sig til domstolsadministrationen.

Justitsministeren vil også kunne pålægge Domstolsstyrelsen at afgive udtalelse, hvilket eksempelvis kan være relevant, hvis rigsrevisor i medfør af rigsrevisorlovens § 16, *stk. 2*, har anmodet ministeren om en udtalelse i forbindelse med rigsrevisors stillingtagen til en konkret revisions sag vedrørende Domstolsstyrelsen, eller hvis ministeren efter rigsrevisorlovens § 18, *stk. 2*, skal afgive redegørelse til statsrevisorerne om de foranstaltninger og overvejelser, som en beretning fra rigsrevisor har givet anledning til. Der henvises herom også til de almindelige bemærkninger pkt. 10.1.

Justitsministeren vil endvidere over for bestyrelsen kunne komme med en tilkendegivelse for eksempel om, at bestyrelsen efter ministerens opfattelse bør tage initiativ til at få nedbragt sagsbehandlingstiden ved retterne eller nogen af disse. Som følge af, at ministeren ikke har instruktionsbeføjelser over for bestyrelsen, vil bestyrelsen ikke være forpligtet til at imødekomme en sådan tilkendegivelse. Det må imidlertid antages, at bestyrelsen vil arbejde for en løsning på det problem, som tilkendegivelsen angår. Finder ministeren, at den af bestyrelsen valgte løsning på problemet er utilstrækkelig, vil ministeren efter omstændighederne kunne iværksætte et lovgivningsinitiativ.

Muligheden for at afkræve bestyrelsen oplysninger eller at komme med tilkendegivelser over for bestyrelsen kan også være af betydning, hvis ministeren bliver gjort bekendt med, at man fra bestyrelsens side har truffet eller er i færd med at træffe beslutninger, der strider mod de regler, som gælder for Domstolsstyrelsen.

Ministeren kan således ikke diktere bestyrelsen, hvorledes den skal handle, men som det fremgår af § 6, *stk. 3*, foreslås det, at ministeren i visse situationer skal kunne indbringe sag om afsætte af enkelte medlemmer af bestyrelsen for Den Særlige Klageret.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger pkt. 7.3 og til bemærkningerne til § 6.

Til § 3

Bestemmelsen fastlægger bestyrelsens ansvar og kompetence.

Bestyrelsen har i henhold til *stk. 1* det overordnede ansvar for Domstolsstyrelsens virksomhed. Dette indebærer, at bestyrelsen har ansvaret for overholdelsen af de regler, der gælder for Domstolsstyrelsen, herunder overholdelsen af de generelle bevillingsmæssige regler, der gælder for statslig virksomhed. Det vil således være bestyrelsens ansvar, at de tildelte bevillinger til domstolene og til Domstolsstyrelsen ikke overskrides eller anvendes i strid med de forudsætninger, hvorunder de er givet.

Hidtil har det været justitsministeren som den ansvarlige for domstolsområdet, der har haft til opgave i samarbejde med domstolene at sørge for en tidssvarende og hensigtsmæssig drift af domstolene. Denne opgave vil efter den foreslåede ordning først og fremmest påhvile bestyrelsen. I *stk. 2* er det udtrykkeligt angivet, at bestyrelsen har initiativforpligtelse i relation til at sikre en forsvarlig og hensigtsmæssig drift af domstolene. Det er således bestyrelsens opgave at komme med nye initiativer, der kan opfylde kravene til en moderne og tidssvarende domstolsadministration. Rammerne herfor vil være de på finansloven givne bevillinger.

Lovgivningsspørgsmål på domstolsområdet vil ikke henhøre under Domstolsstyrelsen. Det indebærer imidlertid ikke, at bestyrelsen vil være afskåret fra at kunne komme med forslag og anbefalinger til eventuelle lovændringer.

Hvis bestyrelsen finder, at der ud fra hensynet til at sikre en forsvarlig og hensigtsmæssig drift af domstolene bør gennemføres ændringer af lovgivningen, bør bestyrelsen gøre justitsministeren – eller en anden minister, der er ansvarlig for det pågældende lovgivningsområde – opmærksom herpå.

I *stk. 3* er bestyrelsens beslutningskompetence beskrevet. Det er angivet, at bestyrelsen træffer beslutning i alle sager af væsentlig betydning. Samtidig er to centrale områder særskilt nævnt. Det ene vedrører Domstolsstyrelsens budgetforslag for kommende finansår (*nr. 1*). Det andet angår den overordnede fordeling af bevillingerne, der skal foretages på grundlag af de på finansloven givne rammer både i relation til domstolene og til Domstolsstyrelsen (*nr. 2*).

Formålet med at angive, at det er bestyrelsen, der træffer beslutning om budgetforslaget og om fordelingen af bevillingerne inden for de på finansloven givne rammer, er at udelukke, at bestyrelsen i rela-

tion til disse spørgsmål kan foretage delegation til direktøren. Det er ikke herved tilsigtet at foretage nogen begrænsning i bestyrelsens adgang til at træffe afgørelse i alle Domstolsstyrelsens anliggender.

Domstolsstyrelsens budgetforslag, der forudsættes både at omfatte retter og Domstolsstyrelsen, vil skulle afleveres til justitsministeren. Om proceduren i forbindelse med udarbejdelsen af styrelsens budgetforslag henvises til de almindelige bemærkninger pkt. 8.3. Når forslag til finanslov er fremsat for Folketinget, kan Domstolsstyrelsens bestyrelse fremsende sit budgetforslag til Folketinget, ligesom Folketinget kan anmode om at få det tilsendt.

Til brug for bestyrelsens drøftelse af budgetforslaget skal der fra Domstolsstyrelsens side udarbejdes et oplæg, jf. bestemmelsen herom i § 5, stk. 3, hvorefter denne opgave påhviler styrelsens direktør. Det samme gælder vedrørende den fordeling, der skal foretages på grundlag af de på finansloven givne bevilninger.

Bestyrelsen vil ikke alene skulle tage stilling til den fordeling, der foretages umiddelbart på grundlag af finanslovsresultatet. Bliver det aktuelt at ændre på fordelingen af de tildelte bevillinger i løbet af året, vil det også være bestyrelsen, der skal træffe afgørelse herom.

I *stk. 4* fastslås det udtrykkeligt, at bestyrelsen fastsætter de generelle retningslinier for Domstolsstyrelsens virksomhed og godkender Domstolsstyrelsens arbejdsprogrammer. Bestemmelsen angiver således, at det er bestyrelsen, der skal tage stilling til de overordnede spørgsmål vedrørende domstolsadministrationen, men bestemmelsen udelukker naturligvis ikke, at bestyrelsen kan tage stilling på alle områder, der varetages af styrelsen, herunder f.eks. også i konkrete sager, hvis bestyrelsen finder, at afgørelsen i sagen bør træffes af bestyrelsen.

Til § 4

I *stk. 1* beskrives sammensætningen af Domstolsstyrelsens bestyrelse. Forslaget er på dette punkt ændret i forhold til Domstolsudvalgets forslag i betænkningen, idet det foreslås, at det administrative personale ved domstolene får to repræsentanter i bestyrelsen i stedet for en, som foreslået i betænkningen.

Endvidere er det som noget nyt i forhold til forslaget i betænkningen angivet i lovteksten, at de to medlemmer med særlig ledelsesmæssig indsigt også skal have indsigt i samfundsmæssige forhold.

Der henvises herom til de almindelige bemærkninger pkt. 7.2.

I *stk. 2 og 3* er udpegelsesproceduren for bestyrelsesmedlemmerne fastlagt. Det følger heraf, at justitsministeren beskikker bestyrelsens medlemmer efter indstilling.

Højesteretsdommeren beskikkes efter indstilling fra Højesteret, mens de 2 landsdommere beskikkes efter indstilling fra henholdsvis Østre og Vestre Landsret. Advokatmedlemmet beskikkes efter indstilling fra Advokatrådet, jf. *stk. 2*.

De to medlemmer med særlig ledelsesmæssig og samfundsmæssig indsigt beskikkes efter indstilling fra henholdsvis Landsarbejdsrådet og Rektorkollegiet, jf. de almindelige bemærkninger pkt. 7.2., hvoraf det også fremgår, at der her er tale om en ændring i forhold til forslaget i betænkningen.

Ved indstillingen af disse to medlemmer bør der ikke alene lægges vægt på ledelsesmæssige erfaringer og indsigt i samfundsforhold, men også på de pågældendes kendskab til driftsøkonomiske forhold og virksomhedsøkonomi. Som det fremgår af de almindelige bemærkninger, er det i øvrigt forudsat, at der ikke indstilles personer, der er medlemmer af eller ansat i Landsarbejdsrådet eller Rektorkollegiet.

For så vidt angår de to byretsdommere, repræsentanten for dommerfuldmægtigene og retsassessorerne og repræsentanterne for det administrative personale ved domstolene fastsætter justitsministeren efter forhandling med henholdsvis Den Danske Dommerforening, Dommerfuldmægtigforeningen samt Politiets og Domstolenes Tjenestemandforening og HK Landsklubben Dommerkantorerne de nærmere regler for fremgangsmåden for indstilling af repræsentanterne for disse personalegrupper. Det er ikke hensigten, at bestyrelsesmedlemmerne skal repræsentere de pågældende organisationer. Det er tværtimod forudsat, at bestyrelsesmedlemmerne skal vælges ved direkte valg i de relevante personalegrupper. Det bemærkes i den forbindelse, at mens organisationsprocenten for dommere, retsassessorer og dommerfuldmægtige for øjeblikket er 100 pct., er dette ikke tilfældet for det administrative personale.

Det forudsættes, at samtlige medlemmer i bestyrelsen er udpeget i deres personlige egenskab, og at de ikke er undergivet instruktion fra de organisationer m.v., der har afgivet indstilling om udpegnings af medlemmerne.

Det vil ikke være en pligt at modtage beskikkelse til bestyrelsen, og tilsvarende må et beskikket medlem af bestyrelsen kunne bede sig fritaget for hvervet f.eks. af personlige grunde.

Det fremgår af *stk. 4*, at medlemmer af Folketinget, amtsråd og kommunalbestyrelser ikke skal kunne være medlem af bestyrelsen. Denne bestemmelse er ændret i forhold til forslaget i betænkningen, der

kun omfattede medlemmer af Folketinget, jf. de almindelige bemærkninger pkt. 7.2.2

I *stk. 5* fastsættes det, at lov om ligestilling mellem mænd og kvinder ved besættelse af visse bestyrelsesposter i den statslige forvaltning ikke gælder ved indstilling af medlemmer til Domstolsstyrelsens bestyrelse.

Denne regel er ny i forhold til lovudkastet i betænkningen, jf. de almindelige bemærkninger pkt. 7.2. Formålet med bestemmelsen er at sikre, at de indstillingsberettigede organisationer m.v. får den afgørende indflydelse på bestyrelsens sammensætning.

Bestyrelsesmedlemmernes funktionsperiode er reguleret i *stk. 6*. For at bestyrelsen kan opnå erfaring med bestyrelsesarbejdet og drage nytte heraf, foreslås en beskikkelsesperiode på 4 år. Der foreslås ikke begrænsninger i adgangen til genbeskikkelse, jf. de almindelige bemærkninger pkt. 7.2.

Det følger af *stk. 7*, at der for samtlige bestyrelsesmedlemmer beskikkes én suppleant. Ved et bestyrelsesmedlems midlertidige forfald deltager suppleanten i bestyrelsens møder. Suppleanten træder således kun i funktion ved det faste bestyrelsesmedlems forfald og kan ikke indtræde som alternerende medlem af bestyrelsen. Det er ikke herved udelukket, at bestyrelsen i sin forretningsorden fastsætter regler om, at bestyrelsen er beslutningsdygtig, selv om enkelte medlemmer ikke er tilstede.

Udtræder et medlem før beskikkelsesperiodens udløb, beskikkes suppleanten i dette medlems sted for resten af perioden, og der beskikkes en ny suppleant ligeledes for resten af perioden.

Det fremgår af *stk. 8*, at bestyrelsen selv vælger sin formand. Justitsministeren har således ingen indflydelse herpå.

I *stk. 9* er det udtrykkeligt angivet, at Domstolsstyrelsens direktør deltager i bestyrelsens møder, medmindre bestyrelsen undtagelsesvis træffer anden bestemmelse. Herved sikres den fornødne kommunikation mellem bestyrelsen og direktøren. Direktøren er ikke medlem af bestyrelsen og vil som følge heraf ikke have stemmeret. Bestemmelsen udelukker ikke, at andre chefer fra Domstolsstyrelsen i konkrete tilfælde deltager i bestyrelsesmøderne, ligesom sekretæropgaver med referatskrivning m.v. naturligvis vil kunne varetages af en ansat i Domstolsstyrelsen.

Reglen om, at bestyrelsen kan bestemme, at direktøren ikke skal deltage i et bestyrelsesmøde, tager navnlig sigte på den situation, at bestyrelsen finder det påkrævet at drøfte direktørens embedsudøvelse.

Til § 5

I *stk. 1* præciseres det, at Domstolsstyrelsens daglige ledelse varetages af en direktør. Der er dog ikke herved tænkt en begrænsning i bestyrelsens adgang til også at træffe beslutning om spørgsmål vedrørende den daglige ledelse af styrelsen. En nærmere afgrænsning af direktørens beslutningskompetence kan eventuelt ske i den vedtægt, som bestyrelsen kan fastsætte efter § 7, stk. 2.

Det er bestyrelsen, der i henhold til *stk. 2* ansætter direktøren. Medmindre andet fastsættes i vedtægten eller besluttet af bestyrelsen i konkrete tilfælde, vil det være direktøren, der på Domstolsstyrelsens vegne ansætter Domstolsstyrelsens øvrige personale.

Direktøren udarbejder ifølge *stk. 3* oplæg til budgetforslag for de kommende år samt til den overordnede fordeling af de tildelte bevillinger. Beslutningskompetencen vedrørende disse forslag er bestyrelsens, jf. § 3, stk. 3. Der henvises til bemærkningerne til denne bestemmelse.

Til § 6

Det følger af *stk. 1*, at et bestyrelsesmedlem skal udtræde, hvis betingelserne for vedkommendes beskikkelse bortfalder. Det vil eksempelvis være tilfældet, hvis en byretsdommer i bestyrelsen udnævnes til landsdommer, eller hvis advokaten deponerer sin bestalling. Udtræder et medlem, indtræder suppleanten for resten af beskikkelsesperioden, jf. ovenfor bemærkningerne til § 4, stk. 6.

I *stk. 2* er indført en aldersgrænse på 70 år for deltagelse i bestyrelsesarbejdet.

Muligheden for afsættelse af et bestyrelsesmedlem er reguleret i *stk. 3*. Kompetencen til at træffe afgørelse om afsættelse er henlagt til Den Særlige Klageret. Indbringelse af sagen for klageretten besluttet af Domstolsstyrelsens bestyrelse eller justitsministeren.

Afsættelse af et bestyrelsesmedlem kan ske, hvis den pågældende gør sig skyldig i grov forsømmelse i bestyrelseshvervet eller handler på en måde, der i betydelig grad svækker tilliden til, at medlemmet vil udføre hvervet på betryggende vis.

Endvidere er svigtende helbred nævnt i *stk. 3* som afsættelsesgrund. Der kan være tale om enten fysisk eller psykisk sygdom, der bevirker, at bestyrelsesmedlemmet ikke kan magte bestyrelseshvervet. Denne betingelse vil kun være opfyldt, hvis sygdomstilstanden må anses for vedvarende.

Det bemærkes, at § 6 er ændret i forhold til lovudkastet i betænkningen, således at en bestemmelse i *stk. 4* om, at ministeren kan afsætte den samlede bestyrelse, ikke er medtaget i lovforslaget.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger pkt. 7.3.

Til § 7

Forretningsordenen for bestyrelsen, der fastsættes af bestyrelsen selv, jf. *stk. 1*, skal navnlig indeholde bestemmelser om afstemningsregler, frister for udsendelse af mødemateriale, indkaldelsesvarsler og møder afholdt på skriftligt grundlag etc.

Det forudsættes også, at der i forretningsordenen fastsættes nærmere regler for, hvorledes man skal forholde sig, hvis der er uenighed i bestyrelsen. Det kan i den forbindelse fastlægges, at et bestyrelsesmedlem skal have ret til i forhandlingsprotokollen at få noteret et særstandpunkt, ligesom vedkommende skal kunne kræve, at særstandpunktet viderebringes. Sidstnævnte kan navnlig være aktuelt ved afgivelsen af budgetforslaget, jf. herved bestemmelsen i § 3, stk. 3, nr 1.

Efter *stk. 2* kan der af bestyrelsen udarbejdes en vedtægt for Domstolsstyrelsen.

Denne bestemmelse er ændret i forhold til lovudkastet i betænkningen (§ 8), således at der ikke fastsættes en pligt til at udarbejde en vedtægt for Domstolsstyrelsen, og således at en eventuel vedtægt ikke skal godkendes af justitsministeren.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger pkt. 10.2.1., hvoraf det også fremgår, at bestyrelsesmedlemmerne forudsættes tillagt vederlag for arbejdet i bestyrelsen. Der er ikke krav om, at regler herom indarbejdes i forretningsordenen for bestyrelsen eller i en eventuel vedtægt for Domstolsstyrelsen.

Til § 8

Ved denne bestemmelse fastslås det, at ombudsmandens kompetence ikke omfatter den virksomhed, der udøves af Domstolsstyrelsen. Der henvises herom til de almindelige bemærkninger pkt. 9.

Til § 9

Det forudsættes, at Domstolsstyrelsen hvert år udarbejder en årsberetning, der offentliggøres. Årsberetningen forventes bl.a. at indeholde en status for

det forgangne år samt en orientering om Domstolsstyrelsens planer fremover.

Til § 10

Tidspunktet for lovens ikrafttræden er ikke fastsat i lovforslaget. Det skyldes, at lovforslaget alene er fremsat til præsentation i denne folketingssamling og med henblik på genfremsættelse i den kommende folketingssamling.

Tidspunktet for lovens ikrafttræden har i øvrigt været drøftet med retspræsidenterne for de overordnede retter og med Dommerforeningens bestyrelse, der har fundet, at bestyrelsen bør have en periode, inden loven træder i kraft, til at drøfte den praktiske tilrettelæggelse i forbindelse med oprettelsen af styrelsen.

Det er hensigten at beskikke bestyrelsesmedlemmerne et halvt år tidligere, således at bestyrelsen, inden den overtager ansvaret for driften af domstolene, kan træde sammen og begynde planlægningen af arbejdet i bestyrelsen. Herunder skal bestyrelsen først og fremmest tage skridt i forbindelse med ansættelse af en direktør, idet direktøren bør kunne tiltræde straks ved lovens ikrafttræden. Endvidere kan bestyrelsen begynde udarbejdelsen af en forretningsorden for bestyrelsen og eventuelt en vedtægt for styrelsen.

Bestyrelsen vil indtil lovens ikrafttræden ikke have kompetence eller ansvar i relation til bevillingerne eller administrationen af domstolene i øvrigt.

I *stk. 2* fastsættes regler for varigheden af den første beskikkelse af visse af bestyrelsesmedlemmerne. Hensigten hermed er at skabe kontinuitet i bestyrelsesarbejdet.

Til § 11

Det foreslås, at loven ikke skal gælde umiddelbart for Færøerne og Grønland. Det forudsættes herved, at der hurtigst muligt sker forelæggelse af lovens ikrafttræden for hjemmestyremyndighederne i disse landsdele, således at administrationen af domstolene på Færøerne og Grønland overtages af Domstolsstyrelsen så vidt muligt samtidig med styrelsens oprettelse.